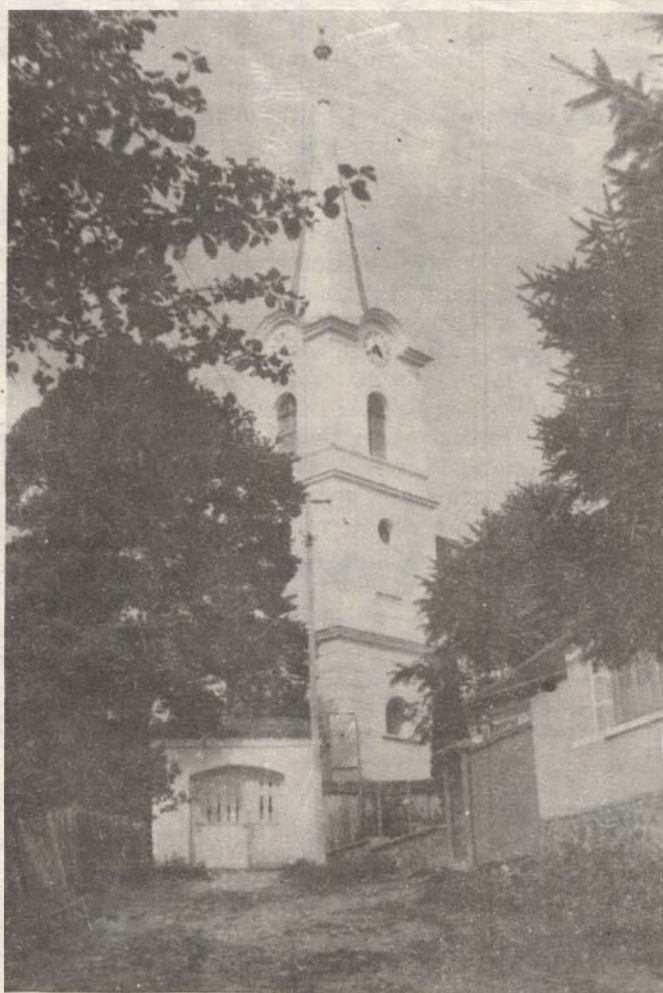

UNITARIUS KÖZLÖNY

Kolozsvár, 1888 - 1948/1990. 2. (62.) évfolyam, 1. szám, 1991. január

Ára 8 lej

ISTEN ÚTJA A JÖVEN- DŐ

Indulásra készen állunk, és hátratekintünk, mögöttünk kigyózik a múlt hatalmas országútja. Visszanézésünkben ezer emlék születik újra, események zajlanak, s az öröm és bánat, siker és balszerencse változó pillanatai szoros szálakkal kötik gúzsba búcsúzó tekintetünket. Kérdések tolnak ajkunkra: Mi van mögöttem? Honnan indultam el? Volt-e egyáltalán kezdet, és lesz-e valamikor vég? Mit jelent számunkra a múlt, a megtett életút, az eltemetett őszitendő? Sokan azt hiszik, hogy a múlt, amit elhagytunk, mögöttünk van. Ez téves nézet, ami sok baj forrása lehet. A múltnak ugyanis az a tulajdonsága, hogy nem lehet

szabadulni tőle. Szakadatlanul velünk jön, mint láthatatlan és biztos útítárs.

Amikor hátra nézel, vigyázz, hogy lelkesedést meg ne babonázzák, szívedet rabul ne ejtsék, akaratodat le ne igázzák a múlt eseményei. Emelkedj föléjük. Most ne gondolj másra, csak arra, aki adta számokra a múltat, a tovatűnő évet s mindazt, ami benne kedves és áldott volt: Isten jusson eszedbe, akiben "élünk, mozgunk és vagyunk". És zoltáros szívvel énekelj: "A Sionnak hegyén, Úristen, tied a dicséret", s tedd hozzá csendesen: a köszönet és hálaadás.

Ám, okos emberként, a múltból vidd magaddal örök értékeinket, amelyek

évezredek óta szilárdan mutatkoznak és amelyeknek laza idői-burkából egy réteget ismét tovasodor a múlt idő. Ragaszkodj ezekhez rendületlenül; mindahhoz, ami magasabbra emel, ami emberré tesz, széppé, jóvá és élni érdemessé teszi az életet. Nézz hátra, de ne azért, hogy rabul ejtsen és fogva tartson a múlt, hanem hogy erőt meríts, hogy lendületet nyerj, hogy mindaz a gazdag hagyomány, amelyben elődeid áldozata ötvöződött a mi álmainkkal, forrása lehessen a hitnek és reménységnek. Mert vár az új út, vár a jövődő.

A jövődő arcát senki nem látta. A jövődő egyedül az embernek adott ajándék, de olyan ajándék, amelyet sohasem kap meg és soha sem lát meg. Meg kell halnia a jövődőnek, múlttá kell válnia, hogy legyen. És mégis, a jövődő gondolata az, ami állandóan alakít és táplál. Senki sem él a tegnapiért, mindenki a holnapért fáradozik és küzd. Azért van élet, mert van jövődő, s ez annyira egyszerű és alapvető igazság, hogy a megfordítottja is áll: azért van jövődő, mert van élet. A holnap az a reménység, amely az életet táplálja. Csak lehetőség a holnap, csak gondolat, csak álom a jövődő, de belőle születik a világ. Semmi sincs elveszve, aminek holnapja van, mindene van annak, aki reggelt várhat!

Isten hegyén álló testvérem! Amikor bontakozik lassan a jövődő képe, a szerzetést futó utak között keresd meg azt, amelyik a tied, amelyik számodra az egyedüli lehetőség. Nézz előre, és kérd a gondviselő Istent, tanítson meg az ő utaira. Vigyázz, amikor elindulsz, ne vágyakozz az elérhetetlen messzességbe, vágyaid távolába, hanem keresd azt a célt, amely betölti életedet és holdoggá tehet. Vess számot önmagaddal, mérd fel erőidet és úgy indulj útnak. A cél és erő az emberi boldogság két tényezője. Hiába tűzöd elé a legszebb és legnemesebb célt is, ha nincs hozzá erő, hogy elérd és megvalósítsd. De rendelkezhetsz nagyszerű testi és lelki erővel, tehetséggel, ha nincs célod, amelynek szolgálatában felhasználhatnád erőidet.

Itt, az Úr hegyén választ nyerhetsz minden kérdésedre, amikor a mi unitári-

us hitünk arra tanít, hogy a cél a szeretet és az erő a hit. Kétkedni, habozni, halogatni annyi, mint a jövődöt elszalasztani. Járj hitben szeretetért. Akkor birtokoddá lesz az erő és a cél. Nézz a dolgok mögé, az örökkévalóság világába, és bízzál az örökkévaló igazságban, jóságban és bölcsességben, amely mindent összegyűjt, ami erőtlennek látszik, és legyőz mindent, ami alantas és rossz.

Aki a múltba néz, hátra tekint, aki a jövőt vizsgálja, előre néz. De egyben felfelé is. Az élet örök vándorának ez a legszebb és legáldottabb pillanata, hogy felfelé nézhet. Mert megérzi egy olyan valakinek a létét, aki mindenhatóság és örök szeretet, aki Ura az időnek és a történelemnek s aki mindezt nekünk adta az élet egyetlen, csodálatos lehetőségében. A múlt felett már nincs hatalmunk, a jövőd még nem a mienk, de mienk a pillanat, a nagy lehetőség, amely a múltat és jövődöt elválasztja és összeköti. Nagy, felséges, kiváltságos örökség a jelen, amelyen át hozzánk hajol Isten, aki nagyobb, mint a múlt és nagyobb, mint a jövő, mert mind a kettőt magába foglalja. Aki Istent csak a múltban látja, vagy akihez csak a jövőből szól, igazán sohasem bírhatja. Isten az örök jelenvalóság és ő ebből a véghetetlen jelenvalóságából adott egy részt az embernek: a pillanatot, azért, hogy ebben találkozzék vele. A távoli Isten legyen közelvaló, legyen az élet ereje, birtoka és ajándéka.

Íme, mögöttünk a múlt, amelyből tanulunk és gazdagodunk, és előttünk a jövőd: a cél, a lehetőség, az eszmény és erő. De velünk a jelen, benne élünk. És az új úton vagy az eddigi folytatásán nem mindegy, hogy miként. Új emberre van szükség. Szüksége szereteteid kis körének, a családnak, de a közös sorsot és hivatást élőknek, embertársaidnak is. Egyéneknek és közösségnek egyaránt, egyházadnak, házádnak, az egész föld szebb és békésebb holnapjának, Isten szent ügyének a világban.

Öltözd fel az új embert!: aki ismeri Isten útjait, és ösvényeit járja, aki mindig bizalommal tekint előre és felfelé néz. Mert hozhat bármit számunkra a jövőd: örömet, sikert, egészséget, vagy bánatot, kudarcot, fájdalmakat, megoldást csak akkor találunk, ha Istenre figyelünk, ha hozzá emeljük tekintetünket és a földi élet szűkös, önző mértéke helyett az élet örök horizontjához mérjük eredményeinket és megtorpanásainkat, életünket és halálunkat. És akkor nem fogunk soha megszégyenülni és megtántorodni.

Induljunk hát, mert vár az új út vagy a folytatás, de mindenképpen a jövőd. És nézzünk mindig egyenes derékkal felfelé, hogy megtanulhassuk: nincs más út, csak az Isten útja!

Isten útja az igazság - töltsd be minden erőddel.

Isten útja a megbocsátás - te is gyakorold.

Isten útja a jóság - lehet-e más mindennapi kenyered?

Isten útja a béke - légy hirdetője és megélője.

Isten útja a szeretet - tedd általa szebbé az életet.

Isten útja a jövőd - lépj rá bizakodva, a hit bátorságával és a reménység lendületével, és megnyered az életet.

Dr. Szabó Árpád

VALLÁS ÉS ERKÖLCS

Indokolt, hogy a társadalmi, ideológiai változások után, élethelyzetünkre tekintve, röviden vizsgálatunk tárgyává tegyük a vallás és az erkölcs időszerű kérdéseit.

Az emberiség kultúrtörténete igazolja, hogy a vallás és az erkölcs szorosan egybekapcsolódott az ember életében. Ez a kapcsolódás az élet mikénti megélésének alapvető lehetőségeit nyújtotta, akár a vallásos színben jelentkező korai tabu-rendszerekre, akár a jézusi szertetire gondolunk. Ezért a kettő közti kapcsolat megítélésénél csakis mellérendelési és sohasem alá-, vagy fölérendelési viszonyról beszélhetünk.

Az a téves nézet, mely szerint a vallás istenfogalma elvonja az ember figyelmét a valóságos élettől s így illuzorikus erkölcsiséget állít fel, ma már tarthatatlan. Az istenfogalmat leépíteni akaró ateizmus embere erkölcsileg nem lett jobb, értékítélete nem lett helyesebb, sőt! érték tudata csorbát szenvedett. A deformálódott érték tudat egyenesen utat nyitott a csalás, hazugság, megvesztegetés, lopás, az erőszak megnyilvánulásainak, amelyek nem elszigetelt, hanem általános jelenségek voltak.

A felelősség vállalásának egyetemes jellege egy ideológiai érdekszféra mindenáron való védelmezésére, igazolására szűkül. Ez értékeltolódáshoz, sőt, az érték kategória felborulásához vezetett: az eszköztételeket az abszolút értékek fölé helyezték.

Így fokozatosan veszítettek értékükből az erény, a jellem, értéktelenné vált a munkához való viszonyulás, kényszerre a kötelesség, és fakult a lelkiismeret. Fokozatosan kialakult a kétarcú ember, amely az élet ziláltságaiban élelmességnek tartotta a lopást, érvényesítési lehetőségének a csalást, a megvesztegetést, az árulást, életbiztonságnak az erőszakoskodást, a fenyegetőzést, engedelmességnek a hazugságot.

Az eltorzított erkölcsiség továbbélése károsan hat ki nemcsak az Istennel való kapcsolatunkra, emberközi viszonyainkra,

de magára a társadalom egészére is. A mankókra kényszerített erkölcsiség végre ismét saját lábán kell járjon. Az osztályérdek akoljába terelt erkölcsiségnek vissza kell adni egyetemes jellegét. Annál is inkább, mert az erkölcsiség mindenkivel szemben ugyanazt a mércét állítja fel, hogy tudniillik élete minél igazabb, helyesebb, teljesebb - egyszóval: emberibb, Jézus szavával: Isten gyermekéhez méltó legyen.

Folytathatnánk vizsgálódásunk gondolatmenetét, de az elmondottakból is világos, hogy az elmúlt időszak után újjászületett erkölcsi szemléletre van szükségünk. Csodálkozom sokszor azon, hogy nagyon sok a tegnap még "feszítsd meg"-et kiáltók "bűnbánó megtérése". Ezt látván, csodálkozásom helyett örömmennek kellene hangot adjak. Örömben azért vegyül mégis fenntartás, mert mindezt a látszat-vallásosság megnyilvánulásának érzem. A látszat-vallásosság pedig olyan tartalmi szegénységre utal, mint a torz erkölcsiség. Tartok attól, nehogy ismét a fától ne vegyük észre az erdőt.

Önámítás lenne azt gondolni, hogy ha vallásosnak mondom magam, egyben erkölcsös is vagyok. A vallásosság nem köntös, amelyet ma felöltünk és holnap levetünk. A vallásosságot élni kell, az erkölcs követelményeinek szellemében, de annak helyessége mások értékítéletében kell tükröződjön és végső soron Isten akaratában kell tudatosuljon.

A korábbi szomorú tapasztalatok után az emberek már nem szeretik a kioktatást, "az útmutatásokat", a mellődöngető erkölcsi kijelentéseket, a tartalom nélküli szépet-tevést. Éppen ezért, amikor újjászületett erkölcsi szemlélet szükségéről beszélünk, a "van" világból kell elindulnunk a "kell" világa felé, tudatosítva a megváltozás lehetőségeit egyéni és közösségi viszonyulatban.

A formális erkölcsiség üres értékterben mozog, amely önmagában feltételezhető, de érvényessége nem igazolt. Nekünk, vallásos embereknek életízű erkölcsiségre van szükségünk, amelyen átragyog az isteni szeretet. Így erkölcsiségünk alapelvét az válhat, hogy mit és hogyan kell cselekednünk, és nem az, hogy mit és hogyan nem szabad cselekednünk. Ez azt jelenti, hogy vallásosságunkat erkölcsi életvitellel és erkölcsi életünket vallásosságunkkal igazoljuk. Igen találó a Jakab-levél írójának üzenete: "Azonképpen a hit is, ha cselekedetei nincsenek, meghalt ő magában. De mondhatja valaki: Néked hited van, nekem pedig cselekedeteim vannak. Mutasd meg nekem a te hitedet a te cselekedeteidtől, és én meg fogom néked mutatni az én cselekedeteimből az én hitemet" (Jak 2,17-18).

Dr. Rezi Elek

A világosság gyümölcse pedig csupa jóság, igazság és egyenesség. (Ef 5,9)

EGYÜTT TALÁN KÖNNYEBB LENNE!

Emberi mivoltunk megvalósításának legfontosabb színtere az egyed. Egyben első lépcsőfok. A második a nemzet. Magunkra maradván nem tudunk létezni, rászorulunk a segítségre, a közösség örömére. Az együvértartozás tudata örök energiaforrás, állandó támasz a mindennapok forgatagában. Illetve az lehetne, ha...

A segítségre viszont szükségünk van, nemcsak lenne. Elsősorban nekünk, a hu-

szonéves "aranykor" szülötteinek. Többszörösen becsapott nemzedéknek érezzük magunkat. Bár azt sem mondhattuk, hogy kifutott lábunk alól a talaj, hiszen már mozgó talajra, Isten és autentikus értékek nélküli, hazug világba születünk. Olyan világba, ahol az előző szikrák elhamvadtak, újak pedig még a látóhatáron sem körvonalazódtak. Minket a szüleink, nevelőink arra tanítottak, hogy senkiben sem szabad bízni, hogy jó emberek nem

léteznek, csak besugók, csalók és árulók. Megtanultuk elhallgatni véleményünket, magunkba fojtani mindent, ami fájt, és elsősorban megtanultunk nem hinni senkiben-semmiben. Vérünkbe ivódott az átélés egyetlen lehetősége, a hallgatás. Így vészeltük át: hallgatva, félve, egyedül. Tudtuk, hogy gyávák vagyunk, hogy valamit tenni kellene, de nem volt kapaszkodónk. Történelem lett számnakra a közelmúlt, amikor az emberek még hittek egymásban, Istenben, mindabban, amit ez a nagybetűs szó jelentett. A segítségre szorulók támaszra találnak a hitben, az egyházban. Nem voltak magukra, hitközösségben éltek, tartoztak valahová. Hazájuk is volt, ahol otthon érezhették magukat; nemzetük, amelyet senki sem vitatott el tőlük. 1945 után lépésről-lépésre számolódtak fel mindez. Szüleink-nevelőink lába alól fokozatosan csúszott ki a talaj, fokozatosan kezdtek alkalmazkodni a korkövetelményekhez. Mi már csak ezt kaptuk, az Istent, emberi- és erkölcsi normákat nélkülöző, sötétben tapogatózó szülők világát. A magányt.

Legtöbb esetben sem a szülői otthon, sem az iskola, sem a parókia nem nyújtott menedéket elsivatagosodás elleni küzdelemünkben, mert a felnőttek féltek vállalni a kockázatot. Nincs jogunk vadolni őket, hiszen szülői féltésből tették, vagy abból is...

Aztán nyakunkba varrták a decemberi színházat, forradalmi ifjúságnak kiáltottak ki. Egyesek el is fogadták, mások keresni kezdtek. Az első kapaszkodó az egyház volt, a hitközösség biztosnak tűnő támasza. Kölcsönösen szükségünk volt egymásra: huszonöt éven át éltünk hit nélkül, a vallásosság legfennebb gyerekkori élmény- és emléktöredékként élt bennünk; huszonöt éven át nélkülözötte az egyház is az ifjúság jelenlétét.

Egy év távlatából úgy érezzük, újra csalódtunk. Változások voltak, de nem elég. Ugyanazon szülők, akik meg sem próbálták a hit szellemében nevelni, most saját mulasztásuk eredményét vetik szemünkre, akárcsak az egyház. Egy huszonéves fiú szavaival élve: "Az egyház még mindig nem érti meg, hogy hatékonyan ki kell lépnie elefántcsont-tornyából, ki kell dolgoznia saját, nyilvános társadalmi programját, el kell fogadnia a századvég mindenki számára érvényes íratlan törvényeit. Olyan demokratikus egyházra lenne szükségünk, amely, megtartva hierarchiáját, megengedi az egyszerű hívők hatékony 'beleszólását' az egyház működésébe, amely mindennapi tevékenységével bizonyítja, hogy igenis, az egyház van a hívekért, és nem fordítva, ahol minket is meghallgatnak".

Úgy tűnhet, saját bizonyítványunkat próbáljuk magyarázni, szüleink, nevelőink rovására írni hibáinkat. Nem. Csupán annyit szeretnénk, hogy a fejcsóválgatva elrebegett "ez a mai fiatalság" mellett azt is elrebegnék, "mi neveltük őket". Ha legalább most megpróbálnának segíteni.

Bizonyára felteszik a kérdést, mit akarunk és hogyan? A hogyant mi sem találtuk meg, ezért kiáltunk: A közösség örömeit, támaszát keressük! Együtt talán könnyebb lenne!

Gál Mária

DÁVID

UNITÁRIUS

(2. rész)

Természetes, hogy akkor még nem volt úgy kikristályosodva az unitárius vallás, mint ma. Az alapvető vonások azonban már megvoltak. Amikor Dávid Ferenc unitárius lett, egészen új alapon indult el a régi fölött. A haladást csak akkor veszi észre az ember, csak akkor jut el a felismeréshez, amikor már átment rajta. Így van ez a szellemi élet területén s különösen a vallás világában. A Dávid Ferenc vallásalapítása nem úgy történt, mintha új vallást akart volna alapítani; az unitárius vallás megalapítását megelőzték azok a meglátások, azok a megismerések, amelyek a fejlődés állandó folyamatát az ő lelkében is megindították. Ennek a folyamtnak a sodra azután magas fokra emelte fel őt. Schleiermacher meg merte állapítani a lutheránus egyházzól, hogy tanításai nem tekinthetők úgy, mint amelyek szilárdan egy helyben állanak, hanem állandó kialakulásban vannak. Sokkal inkább elmondható ez az unitárius vallásról, mely természeténél fogva állandóan keresi a való élethez való közeledést s így állandóan megújodik az emberi lélekkel és a váltakozó korszakokkal való újabb és újabb érintkezésben.

Bizonyára nagyon érdekes volna részleteiben is megismernünk azt a lelki átalakulást, a szellemi megvilágosodásnak azt a folyamát, amelyen Dávid Ferencnek át kellett mennie, míg eljutott az unitarizmusnak addig a fokáig, amelyet megvalósított. A lelkiismeretnek ez a nyugtalansága ragadta ellenállhatatlanul arra az akkor nagyon merész lépésre, amellyel reformátori művét betetőzte s egyszersmind élete sorsát is megpecsételte: a Krisztus imáadásának a megtagadására. Pedig ez, ha eddig kifejezetten nem is volt hirdelve, a háromság tannak elvetéséből természet szerint következett. Dávid Ferenc logikai kényszerűséggel emelkedett fel erre az álláspontra; támogatta ebben forrása, a Biblia, mely Krisztus imáadását sohasem tanította.

A derekas harcot keményen és sikerrel küzdötte végig, s a végén előbbi tanításainak ebbe a nem lényeges, tanításaiból folyó következményébe akadnak belé. Pedig mennyi ilyen következménye van az ő gyökeresen megváltozott teológiai felfogásnak, melyeket már nem volt ideje felszínre hozni, de amelyet felszínre hoztak a későbbi századok, s ha még nem tették volna meg, meg fogja cselekedni a jövő, azzal az ellenállhatatlan nagyszerűséggel, mely az alapvetést is megteremtette.

Az unitárius vallás több, mint amennyit Dávid Ferenc alakított ki belőle a vallási reformáció országútján. Ő maga korán befejezte munkáját, de megnyitotta a fejlődésnek szinte beláthatatlan útját. Felszabadította az evangéliumot azoktól a megkötöttségektől, amelyek fogva tartották. Megnyitotta a lehetőséget nemcsak a teológiai magyarázat számára, hanem az evangélium társadalmi és kulturális vonatkozásainak érvényrejutásához. Már a XVII. században vannak az unitáriusok soraiban nemcsak kiváló természettudósok, hanem koruk társadalmi kérdéseivel behatóan foglalkozó magas szinten álló valláserkölcsei személyiségek, mint pl. Channing, aki

a rabszolgáság megszüntetésében vette ki tevékeny részét. A prizma fénytörései, melyet Dávid Ferenc helyezett el a kereszténység középpontjában, bámulatos sokoldalúnak, magas energiájú fényforrásnak bizonyult, s ahol érintkezett az étellel vagy a vallással, a lélek legkülönbözőbb megnyilatkozásaihoz találta meg a kapcsolatot. Teológiája máig sem zárható le olyanformán, mint a többi reformátoroké. Az egyes kérdésekre adott feleleteinél soha sincs kizárva egy más, esetleg jobb megoldási mód. Ezek mellett a lehetőségek mellett azonban ott vannak azok a szilárd, tartó oszlopok, amelyek minden változatosság ellenére is szilárdan tartják az épületet. Igaz, hogy Dávid Ferencnél maga a keresés fontosabb, mint a találás. De vajon lehet-e találni keresés nélkül? Százszor keresünk s csak egyszer találunk. Ez az egyszeri találás azonban megérdemli a százszoros keresést.

Úgy kell elképzelnünk Dávid Ferencet, mint akit a keresők nagy száma előz meg évszázadokon keresztül, de éppen neki adatott meg, hogy megtalálja a keresztény hitnek azt a sarkalatos igazságát, melyet sokan és sokáig kerestek ő előtte.

Ez a megtalálás annak felismerése, hogy a kereszténységet nem lehet úgy felfogni, mint dogmák rendszerét, hanem mint a lélek legmagasabb értékeinek összességét. Jézus megváltoztatta elsősorban az Istenről való felfogást, aki szerinte a mindent átölelő szeretet megszemélyesítője, nem a bosszúálló, félelmetes Isten, hanem a mindent egyenlően fenntartó és

1991 JELENTŐSEBB ÉVFORDULÓI

450 éve - Karádi Pál unitárius lelkész (1523-1590), Izabella királynő és János Zsigmond, későbbi erdélyi fejedelem kíséretében Erdélybe jön.

425 éve - a tordai zsinat (március 15), amelyen Dávid Ferenc a szabadelvű irányt képviselte;

- az I. gyulafehérvári hitvita (április 24-27), amelyen János Zsigmond fejedelem is részt vett; a zsinaton Dávid Ferenc bizonyosságot tett teológiai képzettségéről és a Bibliában való jártasságáról;

- a marosvásárhelyi hitvita (május 19);
- megjelenik Heltai Gáspár, "a reformáció mindenésének" fordítása: A bölcs Aesopusnak és másoknak fabulái címen (tanítómesék);

- Dávid Ferenc elmondja az első unitárius szellemű prédikációt a kolozsvári nagytemplom szószékén;

- Basilius István, Dávid Ferenc munkatársa, a "vándor apostolnak" nevezett alföldi lelkész, rettegi papsága után a kolozsvári egyházközség lelkésze lesz.

400 éve - megjelennek ifj. Heltai Gáspár: Magyar Aritmetika és Bogáti F. Miklós: Ez világi nagy sok zűrzavarból való ének című unitárius munkák;

- Székely Mózes, a későbbi unitárius fejedelem részt vesz Báthori István sikeres moldovai hadjáratában.

375 éve - Makai Nyirő János

(1592/1595? - 1622) helyreállítja a kolozsvári Heltai-féle nyomdát;

- Toroczkai Máté püspök halála;

- Radeczki Bálint püspökké választása.

300 éve - A Lipót-féle hitlevél kihirdetése, amelynek nyomán megindul az ellenreformáció és a Habsburg uralkodók közös és tervszerű támadása az unitárius egyház ellen;

- Nagy Mihály (dálnoki) püspökké választása.

275 éve - a kolozsvári templom és a hozzátartozó javak erőszakos elvétele. Ettől kezdve a kolozsvári unitáriusok nyolcvan esztendeig magánházaiknál és imaházakban tartják istentiszteleteiket.

225 éve - Kénosi Tőzsér János (1708-1772) bágyoni lelkészként megkezdte egyháztörténeti munkájának megírását, az Erdélyi Unitárius Egyház története címmel.

200 éve - Suki László vagyonát az unitárius egyházra és a kollégiumra hagyja.

175 éve - Kaáli Nagy Elek főgondnok születése, aki az abszolutizmus ideje alatt rendkívüli szolgálatokat tett egyházunknak;

- Aranyosrákosi Székely Sándor megírja az Ember című ódáját, amelyet az Erdélyi Múzeumban Döbrentei Gábor közölt.

150 éve - Bölöni Farkas Sándor, "észak-amerikai utazó", az unitárius kollégium

könyvtárának adományozza ezer példányszámot is meghaladó könyvtárát; úgyszintén jelentős pénzösszeget is adományoz a könyvtár gyarapítására.

125 éve - Simén Domokos, neves unitárius teológus megkezdte tanári működését.

100 éve - Gál Kelemen a kolozsvári unitárius kollégiumban; tanárának választják; ő írja meg később kétkötetes munkában a kollégium történetét;

- Kanyaró Ferenc tanári beiktatása a kolozsvári kollégiumban; székfoglaló értekezését Zrínyi Miklósról és Széchenyi Istvánról tartotta;

- megjelenik Kanyaró Ferenc híres munkája: Az unitáriusok Magyarországon címmel.

50 éve - Józán Miklós püspökké választása;

- Dr. Gelei Józsefet az egyház főgondnokának választják;

- Boros György püspök halála;

- Szent-Iványi Sándor a budapesti egyházközség vezető lelkésze lesz;

- Gyulai Zoltán fizikust (1887-1968) az Unitárius Irodalmi Társaság tagjának választják, és felolvasásokat tart a Dávid Ferenc Egylet gyűlésein.

**Összeállította: Kelemen Miklós
budapesti lelkész, püspöki titkár**

FERENC ÉS AZ VALLÁS

megbocsátó, aki felhossa az ő napját mind a gonoszokra, mind a jókra. Akik őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják. Őt kell szeretni teljes szívünkkel és teljes lelkünkkel. Aki a kereszténység szellemét akarja érteni, a lélek feltétlen tiszteletére, imádására van kötelezve s mindent ebből a szempontból kell megítélnie.

Isten fiává lenni annyit jelent, mint hozzá hasonló lenni, az ő tökéletességét megközelíteni. Az Istenfiúság nem kész adottság, hanem a lélek örökös Isten felé törekvésének az eredménye. Értékfogalom és nem dogma. Ugyancsak ilyen a Szentlélek, amely a legtisztább lelket, Isten lelkét jelenti, amelyhez semmi földi salak nem tapadhat. Az embernek arra kell törekednie, hogy részese legyen s megérezze magában Isten lelkének munkáját.

Ha a legfőbb érték a lelki, a szellemi, világos, hogy a kereszténység új értékelési módja csak akkor válik valóra, ha egész kereszténységünket minden ízében szellemivé tesszük. El kell ejteni a külsőt, mert csak a lélek becses tulajdonságai értékesek. Isten országa lelki ország, belső szellemi természetű, a lélek értékeinek megvalósulását jelenti. Ezt az országot kell először keresni.

Jézus mindenütt a belsőt, a lelkit hangsúlyozta, erre alapította értékelésének lényegét, követői csaknem kezdettől fogva a szellemi nyers való-

sággá fordították át a dogmák útján. Azt az utat, amelyet Jézus értelmében az emberi léleknek meg kell tennie, hogy eljusson a mennyei Atya közelébe, a dogmákban való hit nem segíti elő. A lélek emelkedése nélkül nincs vallás. A kereszténység dinamikus eleme a léleknek Istenhez való közeledése. Imádkozás és jó cselekedetek által, a lélek felemelkedésével szolgáltatott példát Jézus arra, hogy az ember eljuthat a léleknek hihetetlenül tökéletes formájához.

“Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok”, az emberi lélek és az isteni lélek rokonságán alapuló mélységes hit felemelő és megrendítő megnyilatkozása.

Martineau szerint, ha a vallás nem tud köteleességeket töremteni, ha nem tudja az erkölcsi értékeket is kitermelni, akkor nem teljes; a boldogságnak vagy a boldogtalanságnak a szankciói, nyúljanak bár a végtelenbe, magukban véve nem elegendők arra, hogy a mennyország angyalait megkülönböztessék a pokol ördögeitől.

A lélek érintése nélkül, amelyre a külső jelek vonatkoznak, nem lehet az értékelés magasabb fokára emelkedni. A dogma-kereszténység, mely Jézus tanításának lényegét elmellőzve, háttérbe szorítja szellemi tartalmát, egész rendszert állít fel, hogy a lelki fejlődés ténye helyett ontológiai vagyis dogmai tételekkel és magyarázattal támassza alá Jézusnak tisztán lelki kereszténységét. Így lép Jézus tanítása helyébe, amely Isten szeretetét jelölte meg a megigazulás feltételül, a dogmákban való feltétlen hit, így bővül meg a kereszténység eredeti alapvető csírája dogmatikai állványozással. Így lesz az érték vallásából a dogmák vallása, amely a lélek jelentőségét és erkölcsi erejét szánalmasan kevésre becsüli. A dogmarendszert élén a szentháromság áll. Ez ellen vette fel a harcot a reformátorok közül Dávid Ferenc, és amikor ezt tette, tulajdonképpen helyre akarta állítani Jézus érték-kereszténységét, amely a lélek végtelen értékének felismeréséből táplálkozik s a lélek Isten felé való örökös törekvésére építi Istenországát. Ebben a küzdelemben telt el élete, a többi dogmának a kereszténység eredeti értelméhez való, tehát a lélek értékét feltétlen elismerésén alapuló átdolgozására már nem jutott ideje. Ez a feladat a későbbi koroknak jutott osztályrészül, s lehetővé tette az unitárizmus számára, hogy szabadon fejlődhessék azon az úton, amelyen elindultak.

Az unitárius hitfelfogás szerint az emberi lélek fejlődésében nincs megállás. A lelki megtisztulás és tökéletesbülés végtelen folyamat. Isten ismeretével mondja Dávid Ferenc: Egybekötjük az erkölcsök kegyességét és az Isten parancsai iránti engedelmisséget. Mert aki tetteivel tagadja, szavával hiába erősíti, hogy Istent ismeri, s hasztalan mondja, hogy Krisztusban él, aki nem jár világosságban és azon az úton, amelyet Jézus megmutatott. Mert Ő nyilván mondotta: “amit én tettem és tanítottam, azt tegyétek s tanítsátok”.

Dr. Varga Béla

Nyárádszentmártoni unitárius templom

KOZMA ANDOR

Vágyak netovábbja

Adj nekünk, Úristen,
Egyszerű lakot,
Napkeletnek néző
Vidám ablakot,
Nehány fát, virágot
A kis ház körül,
S tisztes szegénységhez
Kedvet, örömet.

Friss, jó egészséget,
Munkához erőt;
Add, hogy ne hajlongjunk
Dölyfösök előtt.
Aggódva ne csüggjünk
Változó kegyen:
Jóltevőnk és gondunk
Egyképp ne legyen!

Adj kevés barátot,
De ki minket ért,
S velünk együtt buzdul
Szép eszményekért.
Add másnak a hívság
Rangos címeit,
Nekünk add a jóknak
Hálás szíveit.

Adj ajkunkra nótát
Tréfát, nevetést,
Bátor, küzdő sorsban
Megelégedést.
Sír fagyát legyőző
Nagy hit melegét! -
Soha ne adj többet,
Nekünk ez elég.

**Úgy beszéljete és úgy cselekedjete, mint akiket
a szabadság törvénye ítél meg. (Jak 2,12.)**

Jókai Anna

APOKRIF IMÁK

Ima kétezer küszöbén

Isten,
a küszöbhez érve szűkszavú az ember.
Már becsöngetett, és most vár a nem előbb
és nem később nyíló kapunál. Nincs kedve
fecsegni; nehéz a vallomás, és az illúziók-
kal jórészt leszámolt. A híres vagy hírhedt
(utólag kiderül) harmadik évezred majd kö-
telelességszerűen bebocsátja.

Isten,
a dicsőítő jelzőidet elkoptatták, a körü-
líráások pedig mesterkéltek;
puszta neveden szólítunk hát, s még ez
is csak közelítés - még ez sem telitalálat

Isten!
A mi népünk így hív, így átkoz, ezen a
néven felejt el. Egyébként a szerte elterjedt
néhány száz hangalakhoz több milliárd az
értelmezés; de a valódi jelentés még mindig
homályos.

Mondhatnánk: milyen reménytelen.
Egy az Isten - és mi ennyien vagyunk rá.
Mohóságunkban majdnem ízekre tép-
tük
- de Isten nem magántulajdon, mint az
övéké, csak annyira miénk.
Tagadásunkkal majdnem megöltük
- de Isten nem halandó, csak mi halunk
meg, ha kigyilkoljuk.

Közönyünkkel majdnem kihűtöttük
- de Isten nem fagyhat meg, hanem mi
leszünk jég, ahogy megszűnünk szeretni.
S most lassacskán egy újabb ezredév
mögöttünk. A második, Krisztus óta.

Mondhatnánk: gyerekidő.
De azt is mondhatnánk
túl sok a lázalomhoz
túl sok a hamis tudathoz
túl sok a zsibbadtsághoz
túl sok idő
többnyire csali ligetekben
csaknem útvesztőkben
sötétzárka önmagunkban
kétezer évig - alig változva - élni!

Kétezer év. A türelmes Isten egyetlen
pillanata: de talán a legfontosabb, melyben
kitetszik, mire ment az új szövetséggel az
ember.

Ilyenkor a bérlő - kénytelen-kelletlen -
leltárt készít:

Mi maradt
mi jött hozzá

és mi vészelt el.
A mérleg különös, mert
ami volt, megmaradt
és nem vészelt el semmi.
Mondhatnánk: mily reményteli.
Csak ami hozzájött, az ne jött volna!
Isten!
Te tudod:
a szorgalom nem erény, ha a romboló
szorgalmas,
az ész nem érték, ha a szellem még
felelőtlen és a csók sem gyönyörűség,
ha nincs már benne a lélek varázsa.
Bizony, nem mindig jobb, ami több.

A fölösleg csapdájába estünk. Fölösleg
csak a rosszból van; semmi, ami jó, nem
fölösleges. A Jó Istenig fokozható. A go-
noszság mértéke azonban hamar betelik.

És most itt állunk. Hová nyílik kétszer?
Válaszolj,

Isten! Vértől maszatos talpukat csiszal-
toljuk: a szelídek és
ártatlanok a lábtörlőink csak a büntudat
zavarát leplezzük
hetyke füttyögetéssel.
a tenyerünkhöz nőtt bunkót világfi mód-
jára sétapálcaként
meglentjük
köszörljük a torkunkat, hogy aztán
mint az
ércrombita zengje
de hiába
mocskosak és terhelték leszünk, hebe-
günk vagy hadarunk
majd, szinte mindegy
érvényes nevünk mindenképp elmosó-
dik.

Na, átlépünk akkor az új ezredév küszö-
bén - némi feltételezett méltósággal - ha-
nem botladozva, szégyenkezve, úgy-ahogy
általbukunk rajta.

lesz, ami lesz
vár, aki vár
történt, ahogy történt
dac, csőlátás és áthárítás
az alázat, a rátekintés és a vállalás he-
lyén.

Tápaszkodás után
a vállrándítás undok mozdulata: vala-
hogy ezt is meg lehet tán úszni. Csomagja-
ink a kezünk ügyében.

Isten, elegáns, formatervezett kofferje-
inket nézd majd szánakozva
mert voltaképpen szörnyűségeket cipe-
lünk bennük

a kilyukasztott ózonpajzs
a felszabadított atom
a magunkra eresztett AIDS
mintadarabjai, csinosan cédulázva -
minket kétezeren túl is elkísérnek.

Ezek a szerzemények: tetszetős, tudo-
mányos rendbe
rakva.

Hozományunk pedig a jobb sarokba ha-
nyagul begyűrve:

a rongyolt gyermeki ing
a gubancolt védőháló
a berozsdált iránytű
az elhalványult képmás
az összefirkált tereprajz
a rabbá tett szabadság
a félreértett egyenlőség
a fölghígított testvériség
tekints ezekre is, Isten!

Ha segítesz,
talán még
meg lehet varrni
ki lehet csomózni
ismét átfényezni
alapszínét visszaadni
hitelesen átmásolni
a gúzsból kikötni
értelmében fölmutatni
újra besűríteni
ha te segítesz, Isten!

Mert kihez forduljon végtére az ember?
Így kétezer előtt, feje fölött lyukas
ózonpajzssal, atomsugárral a sarkában, ha-
lálós kórral a nyelve hegyén?

Kihez forduljon az ember? Hol talál a
nyilvánvaló elkövető.

egy csekélyke védelmet? Folyamodhat-
e kegyelemért?
Isten, segíts!

Ne csak a néhány (szám szerint tán nem
is kevés) igazakért - hanem nyúlj le min-
denkiért.

Még egyszer, Isten. Valamennyire, va-
lahogy. Ha nem is oly erővel, mint kétezer
éve (mert Az nem ismétlődhet, oly végle-
ges!), de valami biztató jeleddel jelenj meg
újra -, mert látod, a büntetést helyetted
úgyis mi magunk elvégezzük

mi készítjük a föld halálát
már az áldott napot is ellenséggé tettük,
vegyi úton, elég találékonyan játékos ke-
zűkből az energialabda bármely percben a
talajnak ütődhet, csak egy kis ügyetlenség
vagy sanda rosszakarat - testünkből hova-
tovább kipusztul minden immunitás, ami a
káros ellen zseniális összhangban védett -
és az ok elég világos:
(üdv a kivételeknek!)

minden test összemártózott minden
testtel, miközben minden lélek minden
lélektől elzárta
magát.

A nyavalyák irtózatossak, de legalább

beszédesekek. A meglottyadt szellemizomzat már régóta nem áll ellen semmi gonosznak. A test, mint a gazdát utánzó szolga, most csak a példát követte.

Mondhatnánk: a világ sorsában nincsenek véletlenek.

És van - nem pedig véletlenül lett - az Isten. Kétezer előtt és kétezeren túl, érintsd meg hát könyökünket

Isten,
így korigáld a Tőled megszokott - talán túlságosan is nagy -

tapintattal a cselekvések irányát
nyúlj az állunk alá és a fejünket emeld meg,
hogy merjünk néha feljebbre is nézni.

s mivel leszórt kukoricaszemeidet felzabál-
ták

a pokol mindenevő kutyái
fényes kavicsokkal a járható és a járandó
utát mutasd meg újra,

hajolj le még egyszer
állat és angyal közé, ahol mi élünk, a ve-
szély-zónába, és a két illesztett tölcser közötti
szűk közlekedő-rést

koccantsd meg ujjad hegyével,
mert itt vagyunk mi, megszorulva, s több-
nyire csak jajra juttat - mert

inkább lefelé visz - kapkodó, harcos moc-
canásunk.

Mondhatnánk: legyen a Te ereszkedésed a
nyomorában "logikus" világsors szent véletle-
ne

a betervezhetetlen fordulat
a mesébe száműzött csoda
a meg nem érdemlett ajándék

Tedd, Isten
hogy az alvadt, tapadós vérdugó visszafelé
leváljon s enyhén felénk

lejtő jobb vállad sugárzó mágnesével
vonzzál minket erősen a mélyből a peremre
- törő áramlásba

Te benned bízunk eleitől fogva
csak középtájt elfeledtük
S Te bízál bennünk az eleitől fogva
mi pedig itt megrekedtünk

Isten,
lazíts a jövő idő nyakunkra szoruló
hurokján, ne hagyd,

hogy az önítélet kétezeren túl ily dicstelenül
beteljen,

gyere, Isten, akár büntetni is,
mert Néked még a büntetésed is irgalma-
sabb,

mint a jutalom, amit embernek készített
az ember.

Képes Géza

A XLII. ZSOLTÁR

*Mint a forrás friss vizére
vágyakozik a szarvas:
szívem vágyik, hajtja vére
Tehozzád, ó, irgalmas.
Rád áhítzom nagyon,
itass meg, mert szomjazom -
Uram, Istenem, adj erőt
megállnom szent színed előtt.*

*Éjjel-nappal égő könnyek
sözzák meg kenyeremet,
midőn ellenségim jönnek
kérdeven: "Hol az Istened?"
Ezekről emlékezem,
igen megkeseredem -
Istenem, házadba megyek,
hol örvendezvén dicsérlek.*

*Mért hagyta el így magadat,
én lelkem, mért csüggedsz el;
Hisz van még benned indulat
Istent várni könnyekkel.
Ne nyugtalankodjál hát,
bízzál Benne, s adj hálát,
s amíg szíved hálálkodik,
az Ó arca megszabadít.*

*Nyomorúságok mélysége
egymást űzi, kergeti.
Az árvíznek sincs még vége,
Uram, vess féket neki.
Mért könyörgök hiába?
Mért járok gyászruhába?
Ellenségim mért bántanak?
Reám kardot mért rántanak?*

*Örvény örvénynek kiáltoz
zuhatagod hangjában.
Ellenségem éngem átkoz
veszett, vad haragjában.
És úgy érzem, mintha im
eltördelnék csontjaim.
Gyaláznak szorongatóim,
belém vág szorongató kín.*

*Nappal parancsolja az Úr
az Ó irgalmasságát
s a vak éj, ha reám zúdul,
kegyelme a biztos gát.
Ellenségim szavait
zsigereim kivetik.
Magamat biztatva mondom:
Bízzál, az Úr győz a gondon.*

**N. KISS
ÁGNES
illusztrációja**

N. Kiss

AZ EZERÉVES

Öreg arabus mesélt az esti tűznél, az Ezeregy éj meséiből. Hallgatta egy európai is.

De érdeemes is volt hallgatni. Az öreg annyira belemelegedett a mesébe, hogy elhitték neki, amiket mondott. Ő maga is hitte. A mesékben különben is van mindig valami igaz. Mindig.

Egy hajósról mesélt akkor az öreg; egy Unfi nevű, napkeleti hajósról, aki sastejen nőtt fel és oroszlán-zsírral kenté a haját; esőnek, szélnek hátat fordított; szemét a villámlás fényében erősítette; dörgéstől nem reszketett.

A halál Földön bolygó szellemének tett szert az az ember. Senkivel se találkozott annyit, mint vele. Utóbb annyira megszokta, hogy el is felejtette halandónak tekinteni. Így történt, hogy Unfi egyik száz esztendőt a másik után érte meg, és se nem vénült, se nem fogyott.

Mikor már ötszáz vagy hatszáz esztendőt ért, akkor történt vele egy csodálatos szerencsétlenség:

Vihar lepte a tengeren, s a hajója egy rossz helyerű megzúzódt, elsüllyedt. Unfi

csak úszva menekülhetett. Úszott, úszott, éjhoszat, míg nem sok vergődéssel partot ért, és ereje-fogyottan leroskadott.

Elaludt volna, de szomjúság égette, éhség is nyugtalanította. Az a rettenetes küzdelem még a tengeren megviselte minden erejét. Ahogy körülézett a reggeli világosságnál, nem látott egyebet, csak egy határtalan ködös mocsarat. A mocsár partja köves volt és terméketlen. Imitt-amott állt egynéhány csenevész gyümölcsfa.

Elvánszorgott szegény Unfi az egyikhez.

Sovány vackorfa az. Látszik rajta egynéhány szem gyümölcs. De alatta bizony nem talál Unfi, felmászni reá pedig oly elcsigázottan nem bír.

Hát csak ott sóhajtozik fel-alá nagybúsan, s nézgelődik, hol találna egy ital vizet, egy falat eledelt?

Egyszer csak megszólal egy idétlen hang a mocsár szélén:

- Jó ember! Ha nem akarsz éhen veszni, gyere ide hozzám!

Unfi odanéz. Hát egy öreges, ványadt képű emberkét lát, ahogy ott könyököl a mohos sziklán, övig a mocsárban. A vállán fekete bársonygallér. Rút, biggyedt ajkú emberke, sőt Unfi embernek se vélné, hanem inkább valami aszalt gyermeknek, ha nem volna szakálla.

S a mocsári ember újra szól nyájasan:

- Végy a hátadra, és szedek neked a gyümölcsből. Aztán elviszlek egy szebb tájra. Megmutatom neked, hol a bőség. Ne búsulj. Különb életed lesz, mint eddig volt.

Unfi látta, hogy úri-féle az ember. Csakugyan jó lesz - gondolta -, ha társulok vele. Elvégre nem nyomhat sokat.

De mégis tétovázott.

- Csak végy a hátadra - biztatta az öreg. - Tőlem csak jót várhatsz. Vagy nem bízol bennem? Megesküszök én szívesen. Megesküszök az élő Istenre. De micsoda furcsa ember vagy te, hiszen nálad van az erő!

- Hát jó - mondotta Unfi -, szövetkezünk.

Azzal odajárult a sziklához, és letérdelt, hogy az öreg rámászhasson.

Hát az öreg egyszerre a hátára szökött; nem is hátára, hanem a nyakába. S oly erővel kulcsolta át a mellét a lábával, hogy Unfi csaknem leroskadott.

- Gyerünk! - mondotta vígan az öreg.

S pálcával noszította az embert, mint a lovat szokás.

Unfi eleinte azt gondolta, hogy az öreg csak nevetlen. Terhes, gyötrelmes volt a hordozása, és csak eljutott volna maga is a távolabbi tájakra; csak azt találta volna egyedül, amit ővele; sőt még többet, jobbat, könnyebben, mert az öreg vaksi volt, és egyre érezhetőbben nehezedett a nyakára, mindazonáltal hordozta, viselte.

Végre is megszólalt:

- Könnyíts rajtam kissé. Erőm fogyadoz, inam horgadoz, elalélok a terhedtől.

N. KISS ÁGNES illusztrációja

EMBER

Amaz mintha nem is hallotta volna. Még szorosabban helyezkedett a nyakába.

Alkonyodott, Unfi ismét megszólalt:

- Uram, egy lépést se bírok már tovább...
Én most lefekszem.

Azzal le is ült. Várta, hogy az öreg leszáll a nyakából. De biz az csak ott maradt.

- Nem szállsz le, uram?

- Nem - felelte az öreg. - Az egyezségünk nem szól terminusra.

S maradt az Unfi nyakán éjjel is.

Unfi oly fáradt volt, hogy kábultozott belé. Csak reggel eszmélt, hogy micsoda frigyét kötött ő. Vajon örökös rabjának tekint-e az öreg? No, akkor meg kell tőle szabadulni!

Nézi, vizsgálja az öregnek a lábát, hogy micsoda láb az, amely olyan erősen tapad a melléhez, mint a pióca. Eliszonyodva látja, hogy valósággal két óriási pióca a két láb: az öreg nem egyéb, mint pióca; csak a felső teste ember.

Próbálja a hozzá tapadó két lábat elhúzni a testétől, hát az öreg mérgesen rávagdál, derekell agyba-főbe, hogy a vére is kicsordul.

- Hogy mersz arra gondolni, hogy engem letégy?

Unfi erre még inkább elrémült. Meredező szemmel látja, hogy az öregből apró, sárga hasú piócák származtak elő, s elterjedeztek a testén; reáragadozva szívták az élete erejét.

"Ó, iragalom istene! Hogy nem is néztem meg, kit vettem a hátamra!"

S az idő ismét múlik. A szomorú ember megismeri az új világot. Találkozik más szomorúakkal is, akik hasonlóképpen cipelnek egy-egy pióca-embert. Szól is velük, de csak óvatosan lehet. Mindenről beszélhetnek, csak a fő bajról nem.

Hát csak hordozza ki-ki a maga átkát.

- Nem tehetek egyebet - gondolja Unfi búsan -, állom. Állom. A szenvedés türelme is vitézség. Majd csak eltelnek egyszer!

Balgatag reménység! Nem telnek azok el, ellepik szívét, ajkát, még a szemébe is belecsimpeszkednek.

De már erre megrázkódik Unfi. Hanem a pióca-ember olyat szorít rajta, hogy a bordái is ropognak.

"Elveszek" - gondolja Unfi sápadtan verejtékezve.

S bontakozni próbál, bontakozni minden

erejével. Lehemperedik a földre; fogát csikorgatja; erőlködik innal-kínnal, dühös ordítással... Szabadság vagy halál!

A vénnek ugyancsak van dolga vele, hogy rajta maradhasson. Kapaszkodik-ragaszkodik körömmel, foggal, ádáz konoksággal, de a küzdelemben már-már csak alig lóg. Le is kerülne az Unfi nyakáról végképp, de rikoltozására piócasereg nyüzsög elő a mocsárból...

S reá Unfira mind!

Ellepik minden tagját! Összenyom százat, ezret, tízezret. Marad százezer, kétszázezer. Háromszázezer. Irthatatlan, förtelmes sokaság, Unfi ereje-fogyottan, zihálva zuhan végig a földön.

- Jó - hörgi verejtékezve. - Megdöglök, de akkor ti is megdöglötök undok élősdiék!

Megpillog erre a vén vérszopó, de csak vár; hátha Unfi csak feltápáskodik!? Unfi azonban fekszik keserű elszántsággal, mint ahogy előbb küzdött. Nem kél fel. Nem keres ételmet, nem iszik. Látszik, hogy nem törődik az életével. A vére fogyton-fogyadoz, apadoz.

Végre is a pióca-ember a tizenkilencedik napon megszólal:

- Hát egyezkedjünk. Csak én maradok rajtad, meg ez a kis famíliám, de aztán ne békétlenkedjél!

- De uram - rebegi az ember -, Isten engem nem arra teremtett, hogy téged véremmel-verejtékemmel tápláljalak.

- Sőt éppen arra! - felelte meggyőződéssel a vén. - Családom felfogása nem lehet egyéb: te csakis arra születél! De vessünk fátyolt a múltra: így mind a ketten boldogulunk.

Hát szegény Unfi feltápáskodott. Gondolta: Majd egyszer mégiscsak megerősödök, aztán legyűröm őket magamról.

Erősödött is. De persze ugyanazon arányban erősödött rajta a pióca-ember is, meg a famíliája.

Unfi keserű szívvel látta ezt, s nem gondolhatott többé arra, hogy megszabaduljon. Túrte, békén túrte, hogy a pióca-ember kedve szerint éljen rajta. Csak olykor rándult meg akaratlanul is, ha a nyomás-szívás elviselhetetlenül kínozza. Csak olykor feszítette meg az izmait, gondolva, hogy keménységgel lepattanthatja magáról a szörnyeteget.

S az öreg ilyenkor mindig vérbe-fordult szemmel rikácsolt reá:

- Soha! Soha!

S klipi-klopi: dolgozott a vessző.

A szegény Unfi könnybe lábbogó szemmel, fel-felfohászkodva cipelte tovább a terhét. S cipeli ma is.

Az arabus elhallgatott.

Az európai elgondolkozva nézett maga elé.

- Ezt a kettős alakot - mondotta csendesen - némelyik nemzet beletehetné a címérébe.

Lászlóffy Aladár

Ad notam

Bogáti Fazakas

Ha zúzmarás, ha bánt a tél,
Uram, csak a te kerted az,
a nyomorban is benne él
az ígéret, a bő vigasz.

Ahol a bárányod legel,
mert pásztorának megmaradsz,
nekem is biztos az a jel,
hogy telkeden kenyeret adsz.

Ahol a tiszta szó megélt,
nemcsak az ocsmány, a ravasz,
nem álltam próbát semmiért,
nem engem borít el a gaz.

Uram, ha hosszú is a tél,
ha fehér mennykővel havaz,
annak, ki már nem félve fél,
megadatik még a tavasz.

JANUÁRI ÉVFORDULÓK

6-13 - a tordai országgyűlés, amely törvénybeiktatta a vallási türelmet és a vallásszabadságot. Az Unitárius Egyház megalapításának éve (1568).

6-14 - a marosvásárhelyi országgyűlés, amely megerősíti a vallásszabadság törvényét (1571).

15 - a kissárosi zsinat (1729), amely lerakta az alapját egyházunk két törvényhozó testületének: a Zsinati és Egyházi Főtanácsnak.

20 - Dávid Ferenc elmondja a kolozsvári nagytemplom szószékén az első unitárius szellemű prédikációt (1566).

- Gedő József könyvtárát a kollégiumi könyvtárnak adományozta (1849).

21 - Agh István unitárius püspök halála (1786).

27 - Aranyosrákosi Székely Sándor püspök halála (1852).

28 - a medgyesi országgyűlés Dávid Ferenc püspöki tisztségét hivatalosan elismeri, és megerősíti az unitárius egyház püspökválasztási jogát (1576).

31 - Dr. Gyergyai Árpád, híres unitárius orvos halála (1881).

Tűnődő esztendő elején

Esztendő eleje, január. Kezdet-é vajon, avagy csak folytatás? S örvendhet-e az emberfia, hogy megérte az újabb, az 1991-es esztendő eljövételét?

Mi, kik itt s immáron több, mint hetven esztendeje kisebbségi sorsba szakadtan, kényszerítetten élünk, mindig is aggodalommal terhes reménységgel fogadtuk-fogadjuk az újabb esztendőt, amelyről nem tudhatjuk soha: valami újnak, másnak, emberibbnek léssen-é kezdete, avagy csak folytatása a gyötrelmes, próbára tevő, térdet rogygantani, gerincet roppantani akaró-törekvő elmúltnak?

Egy évvel ennek előtte (Istenem, oly távolinak tetszik most mindez, háromszázvalahány nap távolából, mintha évtizednyi idő múlt volna el ebben az esztendőnyi időben!), szóval, egy esztendővel ennek előtte még csillogó szemmel, megújuló hittel, jókedvűen serkenő reménnyel fogadtuk az új esztendőt, s abban a hitben vágtunk neki az 1990-es éveknek, hogy ez már nem folytatása lesz a közel félszázados fasisza kommunizmusnak, hanem a várvavárt, megszenvedett, kínos-keservesen kibőjtölt Kezdet! Kezdet emberré, civilizált európaiakká válásunknak. Kezdet egyfajta "honfoglalásnak" is: végre otthonra lelhetünk mi is, és hazára is ebben az országban, mely szülőföldünk s majdan sírunk is; ahol gyermekek voltunk, felnőtünk, dolgoztunk, szenvedtünk, türtünk oly teméntelen időközön át, s hittük remélve: eleink tévedése, az elmúlt évszázadok megannyi tragikus "melléfogása" gondolkodásra késztet, józan számvetésre, okos jövőtervezésre minden itt lakót és élő, többségit, kisebbségit egyaránt, hogy megtalálhassuk közösen azt a hitet, amely ország-, jövő- és léleképítésben összeköt majd minket. Hogy "rendezük végre közös dolgainkat" - amely nem is kevés, s tudtuk: nem is lesz könnyű feladat...

És most, egy év után? Súlyos teherrel lett a remény, görnyesztő vállalás a hit, mert rá kellett döbennünk: kiket annyi és annyi tíz és tíz esztendőközön át nem szeretetre neveltek, hanem minden *mátság* eszelős, rögeszmés gyűlöletére, azok most is csak gyűlölködni tudnak, utálni másokat; képtelenek az őszinte szeretetre és megértésre; mohók az elvevésben, szaporák a gyanakvásban, s Isten és Jézus neve, szellemisége nem lelkükben, szívükben lakózik, hanem csak szóvirágként hemzseg kétszínű ajkukon!

Nem, nem kezdet ez az esztendő sem, csak folytatás. Folytatása mindannak, mi embertelenség, önkény, demagógia, álhazafiság, totalitarizmus, ami ellen azok a "decemberi ifjak" az utcára mentek, vérüket és életüket adták. Hitünket tipró, reményeinket megdúló esztendőnek ígérkezik ez is. Különösen nekünk, nemzetiségieknek s főleg a magyaroknak ígér kevés jót! Persze, tudom, lehangoló ez, reményt ölő - de tudnunk kell, hányadán "állunk", pontosan számot kell vetnünk a holnappal, s azzal, amit tőle várhatunk, hogy ne lehessünk februári rókaidőben kivirágzó cseresznyefák, akiknek termést ígérő virágait ordas, sunyi fagyok pillanatok alatt felprédálják. Legyünk a bölcs diófa, a türelmes, józan s a bölcsen kiváró akác! Hetvennél több, próbára tevő esztendő van mögöttünk. Túléltek, kibírtuk, mert tudtunk akácfák is lenni, diófák is. Hát legyünk ezután is azok a hitben és reményben. Ez talán azért is könnyebb léssen ezután, mert - ha mind és teljességgel nem is, de sokan, egyre többen és egyre hívőbben és tudatosabban kapaszkodunk már az Egyigaz Uristen kezébe. A Kézbe, amelyet annyi időn át ellőktünk magunktól, s amelyről már a végén úgy hittük, nincs is.

Mi dolgunk hát nekünk és ebben a rosszlelkű, gonoszagyú időben? Dolgunk a hit, a megmaradás, az "álhatatosság a mű cselekedetünkben, melyet végbe akarunk vinni", hogy ezután is jó legyen a "lelkiismeretünk", miként eddig is. Bizony, ez a dolgunk, s másként nem tehetünk.

Még akkor sem, ha:

Például

játszhatnók: épp meghalunk,
játszhatnók: már nem vagyunk,
játszhatnók, hogy tél vagyunk:
dideregve fázunk,
játszhatnók, hogy nyár vagyunk:
perzsel, éget lázunk,
játszhatnók, hogy Déva vár
s a tizenkét mester,
játszhatnók, hogy Házsongárd,
fogyó fakeszttel,

játszhatnók, hogy túléltek,
játszhatnók, hogy nem féltünk,
játszhatnók, hogy volt *jászlunk*,
játszhatnók, hogy... csak játszottunk -
de ameddig még vagyunk,
játszhatjuk, épp meghalunk?
de ameddig élünk,
játszhatjuk, hogy nem vagyunk?!
játszhatjuk, hogy félünk?

ameddig még itt vagyunk!
ameddig még élünk!...

Kolozsvár, 1984., 1991.

Hittfelfogásunk szerint Istennek legnemesebb teremtménye a földön az ember, akit hittel, okos értelemmel, szabadakarral, lelkiismerettel és szeretettel áldott meg az Úr. Erre a hittfelfogásra alapozzuk azt a meggyőződésünket, mely szerint Isten, az Ő világfejlesztő tervének valóráváltásában számít ránk, és igénybe is vesz minket. Ezt azonban nemcsak kiváltságnak, de egyben olyan ajándéknak is tekintjük, ami komoly és súlyos kötelességet és felelősséget is ró reánk. Ez azt jelenti, hogy Isten szeretetébe és gondviselésébe vetett feltétlen hitünk mellett ott áll szorosan és elválaszthatatlanul az ember jóra való képességébe vetett hitünk is. Más szóval: ott áll az erős meggyőződés, hogy Isten és az ember összemunkálásának eredményeképpen az egyetemes lét eszményi magasságok felé haladhat. Ugyanakkor természetes számunkra az is, hogy a nagy cél elérése érdekében nemcsak imádkozni, de dolgozni, tenni is kell valami jót és nemesen emberit szüntelen, ami többre hivatottságunkat igazolja és megpecsételi.

Az örök teremtésnek és a szakadatlan reformációnak vallói és követői vagyunk négy évszázad óta. A hit és értelem fényével keressük és imádjuk Istent, aki LÉLEK, aki a LEGFŐBB JO, de türelmes szeretettel, jóakarattal keressük és ölel-

CSELEKVŐ VALLÁSOSSÁG

jük magunkhoz ugyanakkor az általa igaznak teremtett embert.

Nevelő népegyház voltunk mindig és az vagyunk ma is, akik történelmünk folyamán sokat küzdöttünk és sokat áldoztunk megmaradásunkért és ezért is, hogy a tiszta jézusi kereszténység s a világ előtt is jól ismert 1586. évi tordai országgyűlés határozata, mely a vallás- és lelkiismereti szabadságot törvénybe iktatta, a mindennapok életében és gyakorlatában is valóság legyen és maradjon.

Ezekben a rendkívüli történelmi napokban is azt kerestük és keressük tovább nagy-nagy buzgalommal, ami összeköt, ami hitet, reményt és felebaráti szeretetet táplál, ami egyesíti s következőleg megnöveli és megsokszorozza erőnket az életértékek, a rend, a békesség, a lelki nyugalom, a biztonságérzet és tudat, valamint a kivívott szabadság védelmére és megtartására. Ami keretet biztosít Isten - és emberszolgálatunk kiteljesítésére, s táplálja azt a reményt, hogy a szép - de nyugtalansággal is teljes - szabad karácsony után megadja nekünk Isten az annyira óhajtott s oly régóta várt boldog Ujesztendőt...

Ma lélekkel csatlakozunk mindazokhoz, akik kegyelettel emlékeznek az elesett hősökre; hálával gondolunk életben maradt őrzőinkre s jóakarattal ajánljuk fel segítségünket és szorítunk kezét mindazokkal, akik ebben a házában a megbomlott egyensúly helyreállításán szívvel-lélekkel és értelemmel munkálkodnak ezekben a napokban, az egyenlőség, testvériség jegyében és szellemében.

Ebben a hitben mondom: adjon Isten nekünk boldog Ujesztendőt!

Török Áron
lelkész

Gellérd Imrére emlékezünk

Halottak napja táján számbavesszük a sírokat. Helyreállítjuk a félrecsúszott sírköveket, megigazítjuk a besüppedt hantokat, s az új sírokhoz új emlékoszlopot állítunk. November elsején virágot tettünk, gyertyát gyújtottunk az elérhető helyeken lévő sírokra. De voltak helyek, ahová nem tudtunk eljutni, s így csak gondolatban tiszteleggettünk a távoli sírhantok előtt.

Unitárius és lelkési körökben ilyennek számít a székelyudvarhelyi unitárius temető egyik sírhelye, mely alatt Gellérd Imre pihen.

Ez év január elején múlt tíz esztendeje, hogy megszenvedett testét ide helyeztük azon a fagyos, szomorú napon.

Halála tízéves évfordulóján igazítsuk meg Gellérd Imre emlékét, elevenítsük fel lelkünkben őt. Tegyük fel a szokásos kérdést: él-e még Gellérd Imre Siménfalván, él-e még Homoródszentmártonban, él-e még a lelkészek körében? Idézzük-e szavait, forgatjuk-e írásait, mondjuk-e még prédikációit?

Ezekre a kérdésekre kerestem a feleletet a novemberi emlékezés idején, s írásom célja, hogy bemutassam, miként élt az ő emléke a halála utáni első tíz évben.

A székelyudvarhelyi unitárius temetőben, a bejárattól nem messze áll, két magas tujabokor alatt, terméskőből faragott kopjafa alakú sírköve, amely - a család tájékoztatása szerint - az ő terve alapján készült.

Nem azért, mintha neki már arra is gondja lett volna, hogy sírkövet tervezzen magának. Másnak tervezte. Szeretve tisztelt tanára, dr. Simén Dániel sírjához készítette a tervet, akivel életükben a legközvetlenebb lelki kapcsolatot tartották fenn. Így került az ő fejéhez a család döntése alapján a népi motívumokkal díszített faragott terméskő, így fűdi porladó csontjait a koporsó alakú fődém, melyet fehér márványlapra faragott biblia ékesít, a Máté 24,35-ből vett felírral: "Az ég és a föld elmúlnak, de az beszédeim semmiképpen el nem múlnak".

A fődémen pedig ez a felírás olvasható: Gellérd Imre (unitárius lelkész) 1920. I. 3 - 1980. I. 3)

Halála után egy évvel, 1981. aug. 30-án a homoródszentmártoni templom udvarán felavattuk azt a kopjafás emlékoszlopot, amelyet az egyházközség készített szeretett lelkésze emlékére és a Simén Domokos (néhai homoród-almási unitárius lelkész) sírja és a Zoltán Sándor (néhai homoródszentmártoni lelkész) kopjafás emlékműve mellett helyezett el.

"Ő az égő és fénylő szövétnak vala" - hirdeti a kopjafa a János 5,35 alapján Gellérd Imre lelkési értékét, s hirdeti egyúttal a szentmártoniak szeretett lelkészükről iránti megbecsülését, halála után is.

A Keresztény Magvető, melynek életében munkatársa volt, halála után is rendszeresen közölte elérhető kéziratait.

Íme, írásainak sora a halála utáni tíz esztendőben egyházi folyóiratában:

1) *Körmöcsényi János, a felvilágosodás prédikátora; tanulmány, 1983. 1. sz.*

2) *Istenországa - (Ész és szív) Ne aggodalmaskodjatok; prédikációk; 1983. 3. sz.*

3) *A hit (Istenben élünk) Önismeret 2. rész (A nagy vacsora 2. rész) A keresztény közösség 2. rész; 1984. 3. szám, prédikációk.*

4) *A prédikáció célkitűzése, 1984. 4. sz., tanulmány*

5) *Istenhez vivő jákoblétrák, Az út; prédikációk, 1987. 3. sz.*

6) *Hirdetek néktek nagy örömet - prédikáció, 1988. 4. szám*

A kéziratban lévő és a közkezen forgó írásai közül használatba kerül: az egyháztörténelem, az erkölcsstan és az első csoport részére összeállított valláserkölcsei nevelés anyaga. Forgalomban vannak kéziratban levő prédikációi, amelyek, sajnos, még nem jutottak nyomdaközelbe, és így nem válhattak közkinccsé. Verseinek, előadásainak, énekeinek azonosítása és közkinccsé tétele is még hátra van.

Gellérd Imre emlékének legcél tudatosabb, legkövetkezetesebb éltetője leánya, dr. Gellérd Judith orvosnő, aki férjével, dr. George M. Williams amerikai unitárius egyetemi tanárral együtt életcéllal tűzték ki Gellérd Imre szellemi értékeinek éltetését és ápolását.

Kezünkben van az általuk kiadott Gellérd Imre Beszédék című könyv. Ennek előszavában olvashatjuk leánya vallomását: "Amikor születésének 70., halálának 10. évfordulójáról e kötettel megemlékezünk, hiszem, hogy szellemének elevenen tartása által szolgálom Erdély és egyházam ügyét. Az isteni akarat ráeszméltetett arra, hogy most én vagyok ő. Öröksége kötelez. Én helyette orvos lettem, s most mégis, immár egy harmadik hazában, az ő szellemi örökségének ápolása, egyházunk szolgálata vált harmadik hivatásommá... (...) Befejeztem disszertációjának angolra fordítását..."

Nekifogtam Apám élettörténetének a megírásához, párhuzamosan angolul és magyarul. Itt az ideje, hogy kiadjuk. Az unitárius ösztöndíjból prédikációból jónéhányat foglalom most kötetbe, hogy a nyáron, ajándékba szétosszuk az otthoni lelkészeknek."

Tudomásunk van arról is, hogy Budapesten létrejött a Gellérd Imre Alapítvány, melynek alaptőkéjéhez az első összeget Gellérd Imre fia, Andor tette. A kuratórium elnöke Vásárhelyi Miklós.

A Center for Free Religion intézmény célul tűzött ki egy erdélyi unitárius segélyakciót is, és az itteni unitárius irodalom népszerűsítése érdekében kiadta angol nyelven a következő műveket:

1) Gellérd Imre: Truth liberates you (Dávid Ferenc prédikatori munkássága.);

2) Gellérd Imre: Burning kiss from God to preach the truth (Az erdélyi unitárius prédikációirodalom négyszáz éve);

3) Dr. Erdő János: Transylvanian Unitarian Church (Útmutató évszámok és teológiai tanulmányok);

4) Dr. Ferencz József: Hungarian Unitarianism in the 19th and 20th century. (Magyar unitarizmus a 19. és 20. században).

Él-e még Gellérd Imre emléke?

A kérdés szokványos, de a rá adandó felelet őszinte és igaz: akiket ő vezetett be a hit világába, akiknek ő prédikált évtizedeken át, akik az ő szellemi javaiból táplálkoztak, akik tragikus sorsa miatt szánták, azok őt elfelejteni nem tudják. Aki pedig az életmű továbbvivőjének tekinti magát, az Gellérd Imre éltetője marad mindhalálig.

Jakab Dénes

szentábrahámi lelkész

Jertek, menjünk fel az Úr hegyére, Jákób Istenének házához, hogy megtanítsa minket az Ő útjaira, és mi járjunk az Ő ösvényein. (Ézs 2,4.)

KI VOLT LŐRINCZI LÁSZLÓ?

Talán nem az én feladatom lenne róla megemlékezést írni, de belső kényszerem, ami már évek óta gyötör, az iránta érzett határtalan szeretet, tisztelet - tartalmas életének egyik legközelebbi tanújaként - arra kényszerít, hogy felidézsem emlékét. Hogy írjak néhány sort róla. Arról, hogy hol élt, arról, hogy élt, arról, amit tett - azoknak, akik még vagyunk és ismertük őt, azoknak, akik tanulhatnak, okulhatnak példás életéből.

1988. október 27-én -temetése hetedik évfordulóján - lett volna 90 éves. Ez az írás akkor született. Azóta több, mint két év telt el, s bennem most ért meg az elhatározás, hogy e sorokat elküldjem. Nem tudom, milyen sorsa lesz, hiszen nem írni-akarás, hanem gyermeki szeretet diktálta.

1898-ban született Székelykeresztúron. Több, mint kilenc éve már, hogy az ottani timafalvi temetőben egy szegény kopjafa jelzi csupán, hogy élt. Mi szülőt, édesapát, eszményképet veszítettünk el benne, vannak, akik rokont, barátot, munkatársat, ismerőst, de ezen túlmenően minden magyar, minden unitárius egy olyan sokoldalú, értékes embert, akinek létét, emlékét érdemes felidézni.

A lelkészi diploma elnyerése után - ami még két évi amerikai tapasztalattal, tanulmányokkal egészült ki - 1927-ben megkezdte a nyikómenti Kadácsban "falumegváltó" munkáját. Balázs Ferenc szerint, amíg társai terveket szőnek, készülnek a lelkészi szolgálatra, ő már "lázban égve" gazdálkodik, tanítva, példát mutatva újít, nem saj-

nálva időt, energiát, művel, neveli, irányítja a kicsi székely falu életét, az ott lakókat, a környékbelieket. Előadásokat tart a modern gazdálkodás módjáról, tanfolyamokat szervez. Saját példával ösztönzi, biztatja őket a jobb, az újabb, a célszerűbb megismerésére, alkalmazására. Neveli őket, állandóan foglalkozik velük. Mindenre, mindenkire kiterjed figyelme. Gyermekek hada, ifjak serege, asszonyok, férfiak látogatják a paplakot, hogy tanuljanak, művelődjenek. Ének-kart szervezett és vezet, műsorokat rendez. Könyveket osztogat, ránevelve az embereket, gyermekeket az olvasás hasznára és szépségére. Szakkönyvei jelennek meg. Mintatyúkászat, szakszerű kertészet, gyümölcsészet - mind-mind keze munkájának, tudásának, akarásának látható bizonyítékai. Természetesen, ezek mellett példásan végzi lelkészi munkáját és szolgálja egyházát.

Fáradhatatlanul csinál mindent, amivel használhat magának, maga mellett egy olyan élettárssal, aki ezt a "lázban égő", de szép, tartalmas életet 54 éven át vállalja mellette.

A kadácsi évek után Székelykeresztúron folytatja tovább életét. Az Unitárius Főgimnáziumban tanít, nevel. Tehetséges székely gyermekeket kutat fel, és teszi lehetővé, hogy tanulhassanak. Angol tudását hasznosítva, nyelvtanfolyamokat szervez. A város kultúréletének egyik lelelkesebb, legtevékenyebb irányítója.

Amikor 1949-ben az ürmösi egyházközségbe nevezik ki lelkésznek, ott folytatja

ugyanazt a "népnevelő" munkát, fáradhatatlanul, nem lankadva, szembeszállva minden akadállyal.

76 évesen vonul nyugdíjba, de a hátralevő 7 év sem jelent számára visszavonulást, pihenést. Immár leszűkült lehetőségeihez mérten, tyúkászkodik, kertészkedik tovább szakszerűen, lelkesen. Szellemi tevékenysége kibővül. Ír, ír és ír. Papírra vet mindent, amit gazdag, sokoldalú tapasztalataiból megőrzésre, átadásra érdemesnek tart.

Értékes életének alapeszméje: *becsületesen dolgozni*, adni, hasznára lenni családnak, népnek, egyháznak, hazának, és *hinni az emberben!* Békességben, testvériségben, szeretetben, Istenországát építve élni.

Ő 83 éven át ezt tette. Bőkezűen adakozott, szórta szellemi értékeit, és fizikailag törékeny, érzékeny lényét meghazudtolva dolgozott. Sok-sok kertben, udvaron, háztájon, ahol életben megfordult, ma is virágok, gyümölcsfák, nemes tyúkfajták igazolják keze munkáját, s az emberek lelkébe, tudatába "beoltott" eszmék, gondolatok nevelőmunkája eredményeinek tanúi.

Ahol élt, dolgozott, akiknek példát mutatott, akik megértették őt, azok mind-mind emlékeznek rá.

Talán nem veszi senki tolazkodásnak, hogy e néhány egyszerű sorral én is ezt teszem.

László Józsefné
Lőrinczi Magda

Nagy öregjeink

Péterfi Dénes

(Középjáta, 1851. aug. 30. - Kolozsvár, 1925. máj. 15.)

Születése óta 140, halála óta több mint 65 év telt el. Teljes életrajza és munkásságának alapos ismeretése mégis egyháztörténetünk fehér foltjai közé tartozik.

A Zoványi Egyháztörténeti Lexikon szerint Kolozsvárt szerzett oklevelet 1873-ban, majd az 1874-1876 közötti években a londoni unitárius teológiai főiskolán tanult. Hazatérte után hamarosan kolozsvári lelkész, és szinte egyidőben teológiai tanár és egyike a Keresztény Magvető leghosszabb időt töltött szerkesztőinek. E feladatkörét 1877-ben Simén Domokos mellett mint társszerkesztő kezdi meg; 1878-1904 között Kovács Jánossal szerkesztik a folyóiratot, majd egyedül végzi e munkát az 1905-1911 közötti időben. 1910-ben megvált lelkészi, tanári és szerkesztői feladatkörétől, érdemileg máig sem tisztázódott okok miatt.

Hálás vagyok a sorsnak, hogy azok közé tartozhatom, akik még személyesen is találkozhattak vele. Néhai gimnáziumi tanárom, dr. Borbély István megbízott, hogy egy korrektúrárt vigyek el Péterfi Dénesnek. Az őszhajú, szívélyes öregember és felesége a régi kolozsvári Magyar utca végén lévő, kertes házukban fogadtak. Megköszönte nekem, a kis gimnazistának, hogy elhoztam a Borbély által akkor indított Unitárius Könyvtár sorozatában (1925-ben) e sorozat 3. füzeteként megjelent tanulmányát, a nagy amerikai unitárius bölcselel, Parker Tivadar által a fordított Jézus Krisztus c. írását. Tudja, fiam, mondotta az akkori idők magázódó stílusában, én már évtizedek óta visszavonultam az aktív egyházi élettől, s csak kedves tisztelóm, Borbély vett rá, hogy ezt a régebben lefordított munkámat átadjam új sorozatában való közlésre.

Alig múlt néhány hónap, amikor a kolozsvári eklézsia, röviddel elhalálása után, emlékünnepelet tartott, s ezen Péterfi munkásságának méltatására dr. Gál Kelemen kért fel, aki elmondotta, hogy ő Platont és Cicerót eredetiben olvasta, és a nagy angol unitárius tudós teológus, James Martineau közvetlen tanítványa, követője és barátja volt. Gellérd Imre helyesen mutatott rá arra, hogy a 19. század végén a két prédikatori iskola és irányzat, Kriza és Ferencz József mellett egy harmadikat, a szív teológiájának útján, Péterfi Dénes indította el. Követői közül csak Derzsi Károly nevét említem, aki budapesti gyülekezetünk első lelkészeként is beírta nevét egyháztörténelmünkbe.

Egyik kolozsvári utam alkalmával felkerestem a már beteg Borbély Istvánt. Akkor említette, fájó szívvel, hogy tervei közt szerepelt Simén Domokos és Péterfi Dénes lelki arcának és egyházi munkásságának megírása. Az elsőbe már korábban belekezdett, de félbe maradt, a másodikra már idő sem jutott, hiszen a háborúban súlyosan megsérülve, 1932-ben meghalt.

Eletemben nem jutottam hozzá, hogy Péterfi írásai közül sokat elolvassak. Rám, egész lelkészi munkám során, a *Jézus asztalánál* címen (Kolozsvár, 1900) megjelent ágendái és imái hatottak. A munka Budapesten és vidéken gyakran inspirált az úrasztala melletti szolgálataimban, s mindig bele is szóttem beszédeimbe, hogy Jézus asztalánál Péterfi vezetett el a helyes útra. Külön feladat volna Parkertől fordított Jézus Krisztus c. tanulmányának ismertetése.

Martineau hatott Péterfi-re a legerősebben, s így tőle idézve emlékezzünk rá: "A megkülönböztetés jegyei, amelyekről a hamisat az igaztól, a nem igazat a helyestől, a profánt a szenttől meg tudjuk különböztetni, bennünk, nem rajtuk kívül vannak, a helyes gondolkodás módszereiben, a tiszta lelkiismeret ösztöneiben, a felhőtlen ész aspirációjában. Ezek ama eleven hatalmak, melyek Istennel való rokonságunkat alkotják, és azt, ami neki örök és jó, nekünk is igazá és jóvá teszik."

A lelkiismeretben az egyéni élménynek mindig újra meg kell születnie. Ez a szent tűz, mely lélekből lélekre átszállva az isteni élet bizonyítéka mindenkiben - tanítja nekünk Péterfi Dénes.

Dr. Ferencz József

Az elmúlt esztendőben, amikor az egyházközségi választások után forr annyi bizakodás töltötte el lelkünkét! Bízunk abban, hogy végre egyházközségi életünk is megújul. Ez ünnepi hangulatban egyházközségi gondnokunk bejelentette lemondását, egészségi állapotára való tekintettel. A híveink mellett magam is, további segítségemet felajánlva, biztattam tisztsege további vállalására. Meggyőzésünk eredményes volt.

Ez év január 1-én, a közgyűlés alkalmával mindannyiunk megdöbbenésére a következő szavakkal jelentette be gondnoki tisztsegeről való lemondását: "Unitárius Egyházam szolgálata jelentette életem elmúlt 25 évének célját és értelmét a családom szolgálata mellett. Megromlott egészségem, szívem és üszkös lábaim megakadályozták abban, hogy azt a megbízást úgy végezzem, ahogy szeretném. Feleségem egészségi állapota is annyira megromlott, hogy egymás gondozása, vigyázása a legnagyobb feladatunk. Ez nem azt jelenti, hogy Egyházam és egyházközségünk támogatásomra, segítségemre nem számíthat, hisz halálomig hűséges unitárius maradok".

Amikor 1966. január 1-én, - ezelőtt 25 évvel - Csiki Sándor a gondnoki teendőket vállalta, abban az időben nem nagy dicsőséget jelentett legtöbb ember számára egy egyházközség gondnokának lenni. Az akkor 43 éves férfiról csak annyit tudott a falu és az egyházközség, hogy becsületes, fedhetetlen, szorgalmas ember, aki a legjobb templombajárók közé tartozott, amikor nagyon sokan elkerülték a templomot. Soha semmilyen egyházközségi tisztseget, megbízást nem töltött be. Lehet, hogy akkor, huszonöt évvel ezelőtt lettek volna mások is, akik vállalták volna ezt az egyházközségben megtisztelésnek számító tisztseget, de beosztásukat, jövedelmező állásukat többre tartották az egyházközségi tisztsegnél, ami semmi haszonnal nem járt, de annál több kellemetlenséggel.

Csiki Sándornak nem kellett semmit féltenie. Nem kötelezte el magát, nem

NEGYED-SZAZAD UTÁN

ŐRSÉG-VÁLTÁS

állott szolgálatában semmilyen pártnak. Eddig is hitét szolgálta, a becsületes munkának élt, amiről meg volt győződve, hogy senki el nem veheti tőle. Rákényszerítve a körülményektől - hisz feje fölé házat akart teremteni -, az ötvenes években végigjárta Erdély nagyobb építőtelepeit mint asztalos, végül a nyáradszeredai Nirajul kisipari szövetkezetnél állapodott meg, ahol beosztottjai bizalmát és szeretetét élvezte, onnan is vonult nyugdíjba.

Gondnoksága a nyárádgálfalvi egyházközség életében mély nyomot hagyott. Felsorolni mindazt, amit tett egyházközségünkért, lehetetlen; erről tanúskodnak jegyzőkönyveink, egyházközségi életünk, templomunk és lelkészi lakásunk. Ezek a bizonyítékai fáradhatatlan munkájának, áldozatos szolgálatának. Ennek ellenére szeretném tevékenységének olyan nagyobb "álmásait" megemlíteni, amelyek fémjelzik szolgálatát.

Gondnokká választása után következett Egyházunk 400. éves jubileumi ünnepe. Erre kellett készülni, hisz 1968-ban püspöki vizitációt várt az egyházközség, Anyagi gondokkal küzdő egyházközségünket azzal segítette, hogy feleségével, Marton Rózáliával, anyósával, özv. Marton Jánosnéval hár-

masban, minden segítség nélkül, kívül, belül lemeszelték a templomot. Ugyanakkor két templomkaput készíttetett a megrongálódott, évszázados kapuk he-táció előtt, a tornyot is felújították rendbe irányításával. 1970-ben, amikor fia is konfirmált, a templomablakok cserélődtek ki. A kétszázéves templomi ünnepegyünkre, 1977-ben, amikor dr. Kovács Lajos püspök urat vártuk, nagy áldozattal híveink (az ő vezetésével) felújították a templomot, a templompadok is lefestésre kerültek. Az 1980-as évekkel kezdődött a lelkészi lakás építése - amit híveink kezdetben fentartással fogadtak -, a pénztárnokkal együtt, saját pénzük-ből fizették le az előleget, amit csak nyolc év után kaphattak vissza. 1986-ban újabb püspöki vizitáció volt, amikor az új lelkészi lakás felszentelésére is sor került; a kerítés építését irányította és vezette. Ekkor már, munkája elismeréseként, Egyetem-es Egyházunk Főtanácsának tagja volt, mert az 1984-es tordai Zsinat főtanácsi taggá választotta, amely tisztseget mai nap is viseli.

Nem a nagy szavak embere, a cselekedeteké, s mindannyian rájöttünk arra, hogy igaz a közmondás: "lassú víz partot mos", s ez élő valósággá vált életében, munkájában. Gondolom, hogy nem tévedtem, amikor a szabédi körüli közgyűlésen kijelentettem, hogy "az Isten minden egyházközségnek olyan gondnokot adjon, amilyen gondnoka a mi egyházközségünknek van".

Az egyházközség élére 1991. január 1-től mint gondnok Zsigmond József került a közgyűlés egyhangú döntésével, akiknek az őrségváltás megható pillanataiban önzetlennel további segítségét ajánlotta fel.

Az egyházközség, munkája elismerésül, Csiki Sándort tiszteletbeli gondnoknak választotta meg, amit az évi körüli közgyűlés elé terjesztünk, de továbbra is számítva támogatására, tapasztalataira, szívből kívánjuk, hogy maradjon "élő kő" egyházközségünk életében!

Ifjú Török Elek

lelkész

Meghalt Péter József siménfalvi lelkész

Tragikus hirtelenséggel távozott az élők sorából 1990. november 20-án Péter József siménfalvi lelkész.

Halálhíre villámként cikázott végig egész egyházunkon. Lelkészek, szomorú gyülekező helye volt nov. 29-én a siménfalvi templom, ahol a gyászoló családdal és a gyülekezettel együtt gyásztunk a Nyikó, a Homoród, a Gagy, a Nyárad, a Maros, a két Küküllő mellől, Háromszékről és Kolozsvárról összesereglett esperesek és lelkészek, unitáriusok és reformátusok egyaránt.

A ravatal mellett, az egész szertartás alatt, díszórséget álltak lelkésztársai. A temetési beszédet Benczédi Ferenc küküllődombói lelkész mondta, az őszinte együttérzés hangján. Az Egyetem-es Egyház vigasztaló üzenetét Szabó Zoltán püspöki titkár tolmácsolta, az egyházkör nevében Bárá József esperes búcsúztatta a templomból Péter József afiát, aki harminc évig volt a siménfalvi szószék gazdája.

A lelkészi lakáson tartott búcsúztatás keretében Jakab Dénes körüli jegyző, Vári Dezső helyi prezbiter, Farkas Dénes székely-szentmiklósi gondnok, Béres József és Kovács Lajos helyi tanárok mondtak beszédet.

A székelyudvarhelyi unitárius temetőben dr. Szász Dénes fogadta a szomorú szívű gyászolókkal megérkezett halottat, Botha Dénes fiátfalvi lelkész a lelkésztársak nevében búcsúzott, Albert József a szülőfalu, Homoródújfalvi nevében mondott megható beszédet, s végül Török Áron sepsiszentgyörgyi lelkész vigasztaló szavai mutattak rá arra az értékre, ami maradandó Péter József életéből.

"Uram, kihez mehetnék? Örökéletnek beszéde van tenálad" (Jn. 6,68) - vigasztal a gyászjelentésben az evangélium szava. S mi mégis olyan nehezen tudjuk besorolni az elköltözöttek közé azt az embert, aki most november 7-én a halottakról olyan meghatóan beszélt a József 4,7 alapján, és olyan meggyőző erővel tett vallomást a beszélő kövek szerepéről. Nehezen tudjuk elképzelni lelkész-körünket az egyenes beszédű, egyenes gerincű, áhítatos lelkű szolgatárs nélkül.

Özvegýének, gyermekeinek és unokáinak részvétünket nyilvánítjuk e helyen is, és imádkozunk, hogy az örökélet hite adjon mindnyájunknak vigasztalást.

Jakab Dénes

EGYHÁZI ÉLET

DÁVID FERENCRE emlékezve

A novembervégi zorduló időben számsan siettek, vagy éppen öregesen ballagtak a dicsőszentmártoni unitárius templom hívó harangjai szavára Dávid Ferenc ünnepére, amelyet Fazakas Endre lelkész rendezésében tartottak a helybeli unitárius dalkör és a hitoktatási órákra járó tanítványok hozzájárulásával.

Az ősi templom fenséges magaslaton, harmonikus épületkomplexum központjában, rendkívüli építészeti-esztétikai élmény forrása a felé közeledőnek. Maga a templomhajó a XIII-XIV. században épült, a XVI. században pedig tornyot emeltek nyugati

bejáratához, amint azt a toronyfalban elhelyezett feliratos kő is tanúsítja, amelyen az 1599. évszám jól látható. Az 1678-ból való mélyhangú orgona a templom legújabb új nagyharangja. A templomot szépen koszorúzza az 1871-ből való iskola, tanácsterem és lelkészi lak együttese.

A lelkészi szolgálatot Fazakas Endre végezte Máté 16,14-15 versei alapján. Tartalmas beszéde Dávid Ferenc gazdag személyiségének megrajzolásán át az unitarizmus csak tiszta forrásból merítő hitelveinek felmutatásában teljesült ki.

Az ünnepi beszédet ismeretterjesztő előadás követte Papp Imre tanár tolmácsolásában, amelyben általában a reformációról, annak keretében az unitárius vallás helyéről, szerepéről beszélt. Az ezt követő, tartalmilag az alkalomhoz illő ünnepi műsort, a hitoktatási órákra járó tanulók szolgáltatták. A szép szavakat közül kiemelkedő Gagyi Zoltán Loránd (12 éves) és Kertész Ágota (12 éves) versmondók teljesítménye. Molnár János (12 éves) az ez alkalomra írt saját versét szavalta, majd a Dávid Ferenc követője vagyok kezdetű éneket adta elő orgonakísérettel, igen szépen. A dalkör, akárcsak a Reményik-évforduló alkalmával, Szász Balázs karvezető irányításával zoltárokat, az alkalomnak megfelelő kórusműveket adott elő, s hogy van, aki folytassa a hagyományokat, az is bizonyítja,

hogy a növendékek kórusa lelkesen énekelte az Unitárius indulót.

Az ünnepi emlékezésen a 400 éves Vizsolyi Bibliát, Károli Gáspár bibliafordítását is méltattuk, azt a művet, amely egyaránt befolyásolta a nép nyelvét, az egyházélet és a költők alkotó nyelvét és stílusát is. A kortárs Szenci Molnár Albert "énekszóval" erősítette hatását. Belőle származik sok szép népi alkotás fordulata. Kútfőként szolgált Csokonai Vitéz Mihály, Arany János, Madách Imre, Ady Endre, Kodály Zoltán talán legszebb alkotásaihoz. Nélküle a reformáció nem teljedett volna ki, sőt, az unitarizmus elveszhetett volna az ellenreformáció viharában, a templomháborúban, mely vidékünkön, az erdőszentgyörgyi Zsinat után, több templomunk elvesztéséhez vezetett.

Dávid Ferenc személyisége, eszményi következetessége a reformációban, szellemi nagysága, mely kora élenjáró szellemóriásaival emeli egy sorba, ragyogóan lényegíti meg Jézus tanításainak diadalát. Ezen új szellemnek, az új lelkeség forradalmának, a lélek belső világa felemelkedésének, szabadságának, a permanens reformációnak gondolatai adtak rendkívüli erőt a szolgáló lelkész zárószavaival, amelyekkel - új távlatokat nyitva - hasonló lélekemelő rendezvények rendszeresítésére buzdította nagyszámban megjelent híveit.

Papp C. Imre
tanár

Az Unitárius Nők Szövetségének Találkozója Segesváron

A kolozsvári Unitárius Nők Szövetségének kezdeményezésére, 1990 szeptember 23-án a segesvári Unitárius Nők Szövetsége vendégül látta a brassói, kolozsvári és külkülsárdi Nők Szövetségeinek tagjait.

A meghitt találkozó a zsúfolásig megtelt templomban tartott istentisztelettel kezdődött, amelyen Nagy Ferenc lelkész prédikált. Az istentisztelet keretében egy kereszettel is volt. Sokatmondó jelképnek tekintjük a programon kívül érkező helyi görögkatolikus egyház háromtagú küldöttségét, akik azért jöttek, hogy köszönetet mondjanak az unitárius egyház által nekik nyújtott testvéri segítségért.

Ezt követően a segesvári Nők Szövetségének elnöknője, Jakabházy Vera köszöntötte a találkozón résztvevőket. Pár szóban vázolta munkájukat, és felolvasta Assisi Ferenc imádságát - ismeretlen szerzőtől, amit az ő szövetségük imául választott, és ezzel kezd minden összejövetelüket.

Ezután Zsakó Erzsébet, a kolozsvári Nők Szövetségének elnöknője ismertette a tavaly júliusban Goslarban (Németország) tartott Szabadelvű Vallásos Nők Nemzetközi Szövetsége (IALRW) konferenciájának a munkálatait.

A kolozsvári Nők Szövetségének munkájáról Zilahiné Gál Zsófia titkárnő számolt be. Vázolta a Nőszövetség célját: bensőségebbé tenni az egyház életét, tudatosítani az egymáshoz tartozást, küzdeni az elmagányosodás ellen, segíteni a rászorultakon. Ennek érdekében megszervezték az

idősebb tagok látogatását, minden hónap utolsó csütörtökén megbeszélés keretében teadélután tartanak, hetente ingyenes orvosi rendelést terveznek stb.

A brassói Nőszövetség munkáját Majsra Gizella elnöknő mutatta be. Kriza János- és Fekete Lajos-emlékműsort szerveztek. Ételrecepteket cserélnek ki, és tervezik egy szakácskönyv kiadását. Ezt követően Májayné Kerekes Cecília alelnöke részletet olvasott fel Jókai Mór Vándoroljatok c. művéből, Fekete Kamilla pedig felolvasta Fekete Lajos Evangelium c. versét.

Befejezésül Sigmond Júlia Váczy Mihály Nem elég c. versét szavalta el.

Elhangzott a javaslat, hogy évenként ismétlődjen meg a találkozó szeptember utolsó előtti vasárnapján, s a következő évben Brassó legyen a színhely.

A segesvári Nőszövetség ebédrel vendégelte meg a találkozó tagjait.

Ebéd után Nagy Ferenc lelkész és Gál Barna nyugdíjas tanár a vár megtekintésére kalauzolta a jelenlevőket. Majd meglátogattuk az Ispán kútnál a Petőfi-emlékművet, ahol Dániel Éva elszavalta Petőfi Sándor Egy gondolat bánt engem c. versét. Ezzel a fehéregyházi Petőfi-múzeumot kerestük fel.

A felemelő mozzanatokban gazdag, tanulságos találkozó után új tervekkel tértünk vissza Kolozsvárra.

Zólyominé Gyulai Erzsébet

Molnos Lajos

Hóhullásban

Lábujjhegyen jár a szél -
Megérkezett már a tél:
pille-havak hullnak.

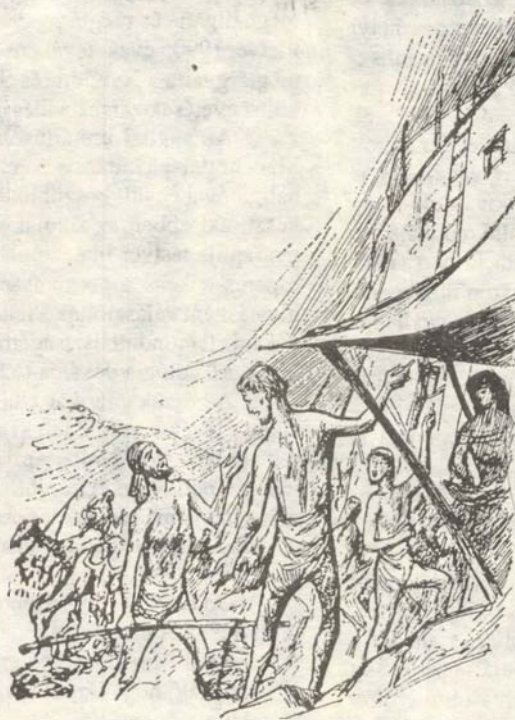
Nézi, nézi Zsóka,
s már vagy tíz perc óta
azon töpreng:
vajon, van-e
hócsizmája
a mezei nyúlknak?

Pille havak
pilinkélnek.
Sétafikál Zsóka,
s roppant büszke:
új csizmája talpa
csudaszép
recés nyomokat
rajzolgat a hóba.

Tóni, Tibor tudja

Tesz-vesz Terke,
tisztoget, törölget;
Tóni, Tibor tréfából
traktorként töfögnek.
Tormát tisztít Tünde,
tulipiros tőle.
Tamás tüsszent,
topog, tülköl,
tüntetően tiszteleg -
Tóni, Tibor tudja -
titkon
Terikének tetszeleg.

A BIBLIA VILÁGA

BÁBEL TORNYA

Az özönvíz után Noé és fiai az állattenyésztés mellett földműveléssel és szőlőtermesztéssel foglalkoztak. Sok gyermekük és unokájuk született, így hamarosan olyan sokan lettek, hogy több családnak el kellett költözni, hogy elegendő legelő legyen állataik számára.

De még mindnyájan ugyanazt az egyszerű nyelvet beszélték, és jól megértették egymást. Könnyű volt együtt tervezni és dolgozni.

Voltak, akik a babiloni síkságon telepedtek le. Ott megtanulták a téglakészítést és égetését is, és így erős építőanyagot nyertek. Felfedezték a kátrányt, és ragasztó anyagként kezdték használni.

Most már együtt volt minden a nagy építkezésekhez.

Egy napon valaki azt javasolta: - Építsünk egy nagy várost, és abban egy hatalmas tornyot! Magasabbat, mint valaha is építettek az emberek. Akkor nagyon híresek leszünk! - Mindenkinek tetszett az ötlet, így hamarosan kemény munkába fogtak. Ezzel elkezdődött Babel tornyának építése.

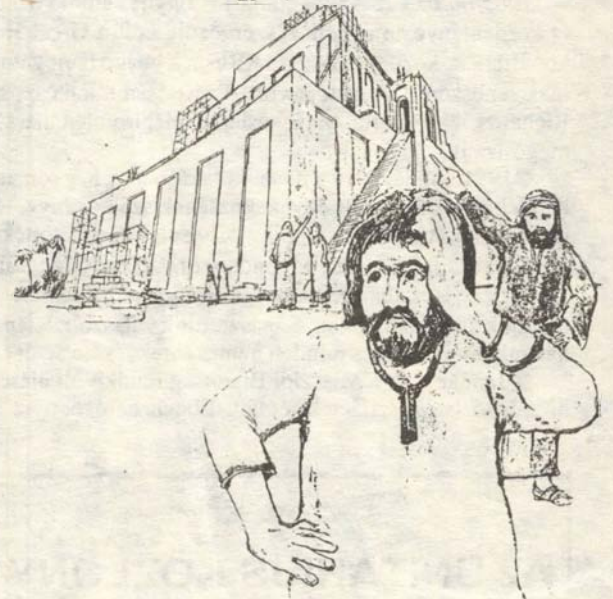
Isten figyelte munkájukat, és látta, hogy a falak egyre magasabbra emelkednek. Az embereknek egyre merészebb ötleteik támadtak.

Azt hitték, mindenre képesek, és Istennek kezdték képzelni magukat.

Ezért Isten nem várta meg, amíg a torony elkészül, hanem összezavarta nyelvüket, hogy ne értsék egymást és ne tudjanak együtt dolgozni. Abba kellett hagyniok a város és a felhőkig érő torony építését.

De azáltal, hogy nem értették meg egymást, egészen idegenekké is váltak egymás számára. Nem kívántak tovább együtt élni sem. Az együttélés mellett az együttélés is kellemetlenné vált számukra. Hiába, akik nem értik egymást, azoknak nem jó együtt lakni. Hamarosan el is költöztek egymástól egyre távolabbra. Egyesek a Földközi-tenger partvidékén és a környező szigeteken telepedtek le, mások Egyiptomba, Afrikába, Asszíriába és Arábiába mentek.

Így szóródtak szét azután az egész világon. Különböző népek keletkeztek, akik már régen elfelejtették, hogy valamikor együtt laktak, egy nyelvet beszéltek és egyet akartak.

Imádkozzunk együtt

Munka előtt

Édes Atyánk, jó Istenünk,
Munkánkban ma is légy velünk.
Ámen.

Atyánk, add ránk áldásodat
Hogy jól töltsük el napodat.

Adj minekünk segítséget,
Hogy tanuljunk sok jót, szépet.
Ámen.

Munka után

Áldunk téged, jó Istenünk
Most, amidőn hazamegyünk,
Mert munkánkat elvégeztük,
Szívünk, lelkünket műveltük.

Add, hogy ami jót tanultunk,
Otthon is meglássák rajtunk.
Jó szülőink örömére,
Szent neved dicsőségére.
Ámen.

EGYHÁZI HÍREK

● 1990. december 16-án tartotta az újonnan alakult székelyudvarhelyi 2. számú egyházközség lelkészének, Rüs Domokosnak beiktató istentiszteletét és ünnepélyét. Az új lelkészt Báró József esperes iktatta be hivatalába s többen köszöntötték az egyházközség, az egyházkör és a lelkész részéről. Az egyházi központ nevében Farkas Dénes főszámvevő mondott üdvözlő beszédet. Az ünnepély szeretetvendégséggel ért véget. Mi is szeretettel köszöntjük lelkész afiát új feladatkörében, s kívánjuk, hogy eredményes legyen egyházközség-szervező és templomépítő munkája.

● December 12-17 között látogatást tett egyházunknál dr. Robert Traer, az IARF/Unitárius Világszövetség/ új főtitkára. Kolozsváron megbeszélést folytatott egyházunk vezetőségével, meglátogatta a testvér-egyházak püspökeit, a Teológiai Intézetet, és találkozott teológiai hallgatóinkkal. December 14-én dr. Kovács Lajos püspök és András György előadótanácsos kíséretében Bukarestbe utazott, ahol fogadta őt a Vallásügyi Államtitkárság vezetősége. Itt tartzkodása alatt több egyházközségünket is meglátogatta.

● Az Egyházi Képviselő Tanács rendkívüli ülést tartott december 19-én az új pénzügyi rendelkezések következtében jelentkező kérdések megoldására.

● December 11-én, 86 éves korában elhunyt Eric S. Price angol unitárius lelkész. Lelkészi szolgálatait Leeds, Liverpool és Bolton egyházközségeiben végezte. Alapítója volt a Faith and Freedom/Hit és szabadság/szabadelvű teológiai folyóiratnak. 1947-től nyugdíjbavonulásáig, 1985-ig 112 számot szerkesztett. Az általunk is igen értékelt és olvasott folyóirat jelentős terjesztője volt és ma is az az unitárius és szabadelvű gondolkodásnak és hitnek.

1965/66-ban az Angol Unitárius Egyház elnöki tisztségét is betöltötte. Ő kezdeményezte és lelkes szervezője volt a Great Hucklow-i unitárius konferencia-központnak. Az IARF-nek buzgó támogatója és kongresszusainak rendszeres látogatója volt. Temetésén a lelkészi szolgálatot Dudley Richards, az oxfordi Manchester College volt tanára végezte. Emlékét megőrizzük.

● 1991. január 1-én a püspöki lakásban, a hagyományos újévi fogadás keretében a kolozsvári egyházközségek számos híve, lelkészek, teológiai tanárok s az egyházi központ tisztviselői köszöntötték dr. Kovács Lajos püspököt és Jenei Dezső főgondnokot. Dr. Erdő János üdvözlő beszédére, amelyben visszatekintett az elmúlt év jelentős eseményeire s felvázolta az előttünk álló feladatokat., Főpásztorunk válaszolt, Isten áldását kérve egyházunk munkájára és minden nemes törekvésére az új esztendőben.

● Január 5-én a Missziói Bizottság rendkívüli ülésén megállapította a hiterősítő istentiszteletek témáit. Ebben az évben az egyetemes imahét

témáihoz kapcsolodunk, amely "Minden népek, Istent dicséritek" központi gondolat köré csoportosul.

● Január 31-én ülést tartott az Egyházi Képviselő Tanács. Mivel legfőbb feladata a február 27-28-ra összehívott Főtanács előkészítése volt, a szokásos tárgysorozat mellett (jelentés az elnökség tevékenységéről, a bizottságok munkájáról, a lelkészneveléssel kapcsolatos ügyekről stb.) meghallgatta és megtárgyalta az E.K. Tanács általános jelentését az 1989. illetve 1990. évek tevékenységéről és egyházunk életéről. Ugyancsak megtárgyalta a Nyugdíj- és Segélypénztár általános jelentését, a múlt évi költségvetések zárszámadásait és a jelen évi költségvetést.

● Az angliai unitáriusok lapja, a The Inquirer beszámolót közöl a Manchester-i Unitárius Teológiai Intézet életéről. A három, első éves hallgatóval együtt köszöntötték Kászoni József humoródszentmártoni lelkészt, aki ebben az iskolai évben nyelvi ismereteit és teológiai tudását gyarapítja testvér intézetünkben. A megnyitó ünnepélyen Peter Godfrey esperes-lelkész a "reménység hordozóinak" nevezte mindazokat, akik hivatásuként választották a lelkészi szolgálatot. Graham Murphy, az Intézet dékánja lemondott tisztségéről, s ezért január 1 és április 1 között dr. Arthur Long, a Teológia dékánja tölti be ideiglenesen ezt a tiszteletet.

● Az északamerikai Unitárius Univerzalista Egyház keretében igen sikeres tevékenységet fejt ki az Unitárius Univerzalista Keresztény Társaság. Folyóiratot: Unitarian Universalist Christian és havonta megjelenő lapot: Godd News /Örömhír/ ad ki, amely a keresztény theizmus ökumenikus hagyományainak terjesztőjeként és a keresztény ökumené szellemének ápolójaként igen értékes munkát fejt ki. Tagjainak száma évről éve gyarapszik.

A Godd News legfrissebb számában olvastuk, hogy most az angliai unitáriusok is meg fogják alakítani az Unitárius Keresztény Társaságot a február 8-10-re, Birminghambe összehívott első gyűlésükön. Már most elhatározták, hogy lapot fognak megjelentetni Christian Herald /Keresztény Híradó/ néven.

Az UNITÁRIUS KÖZLÖNY

nem az enyém, nem a tied, nem az övé,

az UNITÁRIUS KÖZLÖNY
a MI lapunk!

Számonként megvásárolható, illetve előfizethető bármelyik unitárius lelkésznél (Kolozsváron a Szabadság c. napilap szerkesztőségében és újságrudáiban is).

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY színes, tartalmas, változatos, olvasmányos! Egyetlen atyánkfia házából sem hiányozhat a MI lapunk!

Én már megrendeltem, rendelje (avagy vásárolja) meg és olvassa Ön is az

UNITÁRIUS KÖZLÖNYT!

**Unitárius Közlöny. A Keresztény Magvető melléklete
Kiadja az Unitárius Egyház**

Szerkesztőbizottság: Molnos Lajos főszerkesztő,

dr. Szabó Árpád felelős szerkesztő, Gáll Mária,

dr. Rezi Elek, N. Kiss Ágnes grafikai szerkesztő

Szerkesztőség és Kiadóhivatal: 3400 Kolozsvár,

December 22 sugárút, 9. szám

Postafiók: 24. ☎ 1-52-71

Egyes szám ára (16 oldal) 8 lej

Nyomatott a Kolozsvári Nyomdaipari Vállalat

nyomdájában, Kolozsvárott